

ФРАНКО ФЕСТ ОБ'ЄДНАВ УКРАЇНЦІВ

Мальовниче село Дрогобиччини, яке на час проведення свята перетворилося на епіцентр української культури із могутнім духом Великого Каменяра, зібрало людей з різних куточків України. Кількість гостей, перевищувала 40 тисяч.

XIII МІЖНАРОДНИЙ РЕПІНСЬКИЙ ПЛЕНЕР

Щодня рано-вранці і ввечері художники виїжджали з мольбертами та фарбами на етюди. Адже пленер – це живопис на відкритому повітрі. Писали пейзажі мальовничих місць, на які край Іллі Репіна особливо багатий, колоритні портрети місцевих жителів, сюжетні картини.

70 РОКІВ ВІД ЛЕГЕНДАРНОГО МАТЧУ

9 серпня 1942 року в окупованому Києві відбулася історична зустріч між німецькою командою «Flakelf» і українськими футболістами «Старт» (до складу входили гравці «Динамо»), в якому з рахунком 5–3 перемогла наша команда.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ МИКОЛА АЗАРОВ 4 СЕРПНЯ ВІДВІДАВ МІЖНАРОДНИЙ ЕТНОГРАФІЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ЖНИВА 2012 - ТОЛОКА», ЯКИЙ ПРОХОДИВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ УКРАЇНИ В ПИРОГОВІ

Прем'єр-міністр України Микола Азаров пообіцяв поставити перед ківською владою питання щодо покращення транспортної інфраструктури (логістики) від Одеської площі до Національного музею народної архітектури та побуту України в Пирогові.

Про це прем'єр-міністр повідомив у суботу під час

відвідання Міжнародного етнографічного фестивалю «Жнива 2012 - Толока».

Зокрема, Микола Азаров доручив розглянути можливість транспортного сполучення від Національного музею народної архітектури та побуту до найближчої станції метро. Крім того, прем'єр-міністр доручив розробити механізм для реконструкції

експонатів музею. «Не можна допустити, щоб унікальні споруди просто розвалилися», – наголосив Микола Азаров.

Також глава уряду ознайомився з виробами народного ремесла, оглянув процес обмолоту снопів, виготовлення борошна та випікання хліба з нового врожаю, поспілкувався з учасниками етнофестивалю.

2 СЕРПНЯ МІНІСТР КУЛЬТУРИ МИХАЙЛО КУЛИНЯК ОФІЦІЙНО ПРЕДСТАВИВ НОВОГО ДИРЕКТОРА ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГАЛЕРЕЇ МИСТЕЦТВ – ЛАРИСУ ВОЗНИЦЬКУ-РАЗІНКОВУ

Міністр культури Михайло Кулиняк, генеральний директор Львівської національної галереї мистецтв Лариса Возницька-Разінкова та голова Львівської облдержадміністрації Михайло Костюк.
Фото інформ агентства ZIK

Урочистості відбулися у Палаці Потоцьких у Львові. В них також взяв участь голова Львівської облдержадміністрації Михайло Костюк.

Представляючи Ларису Борисівну, міністр культури Михайло Кулиняк зазначив: «На похоронах Бориса Возницького я пообіцяв, що призначення його наступника відбуватиметься не одноосібно, не за участю владних структур, а за участю громади Львівщини – музейної зокрема. У Львові ми провели засідання Музейної ради, багато зустрічей із громадськістю та дійшли спільного рішення щодо кандидатури на посаду директора цього закладу».

Міністр зауважив, що не привіз із собою копію наказу про призначення Лариси Возницької-Разінкової, щоби не формалізувати дійство, після чого повідомив: «Із великою повагою і задоволенням хочу сказати, що наказом міністра культури на

посаду генерального директора Львівської галереї мистецтв призначена Лариса Разінкова».

Звертаючись до нового директора, Михайло Кулиняк сказав: «Пані Ларисо, ви абсолютно чітко і точно знаєте, що потрібно для галереї, знаєте, які сподівання є в колективі, громади, всіх музейників. Хочу вас щиро привітати і побажати плідної і довгої роботи на цій посаді».

Лариса Возницька-Разінкова подякувала усім, насамперед – колективу, який завжди підтримував Бориса Возницького, Президенту України, міністру культури, голові Львівської облдержадміністрації, представникам Львівської облради, музейникам України.

«Думаю, ми всі згуртовано працюватимемо і зберігатимемо на благо ту спадщину, відповідальність за яку на нас покладено», – зазначила Лариса Борисівна.

СПОРУДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО МЕМОРІАЛУ ЖЕРТВАМ ТОТАЛІТАРИЗМУ 1937–1941 РОКІВ БУДЕ ЗАВЕРШЕНО У ВІДВЕДЕНИЙ ТЕРМІН

1 серпня на території Національно-історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» відбулася робоча нарада стосовно виконання планових заходів та дотримання термінів спорудження Міжнародного меморіалу жертвам тоталітаризму 1937–1941 років.

Нарада проходила за участю представників Міністерства культури України, а саме – директора Департаменту фінансово-ресурсного забезпечення Олени Пасічник та заступника директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Сергія Тура, а також генерального директора

Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» Марини Громової, головного архітектора проекту меморіалу, професора Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури Лариси Скорик, представників генерального підрядника («МЖК – Буд сервіс») тощо.

За підсумками проведеної наради було встановлено, що будівельні роботи щодо спорудження центральної частини меморіалу виконуються без відхилень, згідно з календарним планом. Міністерством культури України постійно контролюється хід виконання зазначених робіт.

В УРОЧИЩІ САНДАРМОХ, РЕСПУБЛІКА КАРЕЛІЯ (РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ) ВІДБУВСЯ МІЖНАРОДНИЙ ПАМ'ЯТНИЙ РЕКВІЄМ «ЛЮДИ, НЕ ВБИВАЙТЕ ОДИН ОДНОГО!»

5 серпня в урочищі Сандармох, Республіка Карелія (Російська Федерація), в рамках відзначення 75-річчя великого терору 1937–1938 років відбувся Міжнародний пам'ятний реквієм «Люди, не вбивайте один одного!»

Вшанування пам'яті жертв політичних репресій є важливою подією, оскільки дає можливість ще раз осмислити наше минуле задля блага майбутніх поколінь. Велике значення для піднесення політичного іміджу України на міжнародному рівні має відвідування місць

загибелі наших співвітчизників на Півночі Російської Федерації.

Міністерство культури України забезпечило участь української делегації у заходах, що проводилися у рамках Міжнародного пам'ятного реквієму.

До складу української делегації ввійшли колишні політ'язні, активісти Київського товариства політ'язнів та жертв репресій, товариства «Меморіал», священики, журналісти, історики, дослідники репресій тощо.

ФЕОДОСІЯ ТА ЄВПАТОРІЯ (АР КРИМ) НЕВДОВЗІ ОТРИМАЮТЬ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНІ ОПОРНІ ПЛАНИ

У Міністерстві культури України за участю заступників директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Віктора Вечерського та Сергія Тура, а також виконуючого обов'язки директора Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень Тимура Бобровського відбулася нарада щодо

розробки науково-проектної документації для затвердження меж та режимів використання історичних ареалів міст Феодосія та Євпаторія Автономної Республіки Крим.

У нараді також взяли участь розробники історико-архітектурного опорного плану м. Феодосія (співробітники «УкрНДІпроектреставрація») та представники Феодосійської та

Євпаторійської міських рад.

Під час засідання було розглянуто проекти історико-архітектурних опорних планів вказаних історичних населених місць, висловлені зауваження щодо коригування меж охоронних зон пам'яток культурної спадщини та історичних ареалів Феодосії та Євпаторії. Окремо наголошувалось на необхідності

детальної розробки режимів використання територій відповідних історичних ареалів.

Найближчим часом планується завершити розробку зазначеної науково-проектної документації та вже у вересні поточного року представити її на розгляд Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України.

МІНІСТР КУЛЬТУРИ МИХАЙЛО КУЛИНЯК ВІДВІДАВ «П'ЯТИ ЮВІЛЕЙНІ ВСЕСВІТНІ БОЙКІВСЬКІ ФЕСТИНИ»

У межах Турківського району Львівської області на Бойківщині відбувся традиційний культурно-мистецький захід – «Всесвітні бойківські фестини». Їхнім засновником є Всеукраїнське громадське товариство «Бойківщина – XXI століття», співorganizаторами виступає Міністерство культури України.

Метою проведення Бойківських фестин є здійснення системи культурних, мистецьких, наукових і краєзнавчих заходів, спрямованих на відродження народних традицій та звичаїв бойків, популяризацію та збереження автентичного бойківського фольклору, відновлення народних ремесел та промислів.

Цьогорічне свято, що проводиться раз у п'ять років, особливе – «П'ЯТИ ЮВІЛЕЙНІ ВСЕСВІТНІ БОЙКІВСЬКІ ФЕСТИНИ». Тож програма культурно-мистецького заходу надзвичайно

багата на різноманітні події, які відбулися у місті Турка, а також у селах Турківського району, зокрема, на співочому полі у селищі Явора.

У заходах брали участь представники влади, делегації бойківських товариств із багатьох регіонів України та з-за кордону, творчі колективи і делегації Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської, Закарпатської областей, народні майстри, аматорські та професійні виконавці.

Урочисте відкриття фестин супроводжувалось запаленням сигнальних вогнів «Фестинної ватри» на найвищих горах Львівщини.

До уваги гостей представили насичену культурно-мистецьку програму – виступи фольклорних колективів бойківського регіону, виставку образотворчого та ужиткового мистецтва «Вулиця народних майстрів», конкурси «Бойківська

величальна», «Княгиня Бойківщини», «Гойний бойко», конкурс-лабораторію з автентичного фольклору, відтворення фрагментів бойківського весілля.

Відбулися наукові та меморіальні заходи, присвячені актуальним питанням із життя Бойківського регіону, а також заходи, присвячені відомим постатям громадських і культурних діячів, життя яких тісно пов'язане з Бойківщиною.

Кульмінацією свята стали заходи на співочому полі у селищі Явора. Це похід колони художніх колективів до співочого поля і проведення гала-концерту «Відлуння бойківського краю» за участю кращих хорових і фольклорних колективів, молодіжної естрадної програми «Слухай українське». На співочому полі розгорнулася виставка-продаж виробів народних майстрів, сільські громади Турківського району презентували страви місцевої кухні.

На виконання Указу Президента України від 27.09.2011 № 928 «Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва» та наказу Міністерства культури України від 11.04.2012 № 347, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 р. за № 704/2107, протягом січня-травня 2012 року Мінкультури України провело відповідну роботу щодо поданих з регіонів України клопотань на здобуття стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2013 рік.

Зокрема, 16 травня 2012 року в приміщенні Міністерства культури України відбулось засідання Комісії з питань призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на якому було схвалено список із 80 кандидатів на здобуття стипендій Президента України.

31 травня 2012 року колегія Міністерства культури України затвердила 80 кандидатів на здобуття стипендій Президента України на 2013 рік з метою подальшого подання проекту Указу Президента України «Про призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2013 рік» на погодження до центральних органів виконавчої влади та Кабінету Міністрів України.

Листами від 06.07.2012 № 147/7/14-12 Міністерство культури направило проект акта на погодження до Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державної фінансової інспекції України.

Проект Указу Президента України «Про призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2013 рік» додається.

ПРОЕКТ

**УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ**

Про призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2013 рік

Відповідно до Указу Президента України від 27.09.2011 № 928/2011 «Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва» **постановляю:**

Призначити на 2013 рік стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва:

АНДРІЄНКО Аллі Миколаївні – 1986 року народження, майстру художньої вишивки;

АШИРБАКІЄВІЙ Анні Каміліївні – 1986 року народження, майстру народної іграшки;

БЕНЬКО Галині Тарасівні – 1984 року народження, майстру художньої обробки дерева;

БЕРДАЛЬ-ШЕВЧИК Ірині Юріївні – 1981 року народження, майстру народної іграшки;

БЄЛОВУ Володимирі Олександровичу – 1980 року народження, майстру гончарства;

БІЛЕНКО Світлані Миколаївні – 1984 року народження, майстру декоративного розпису;

БОЙЧУК Наталії Олександрівні – 1984 року народження, майстру художньої обробки шкіри;

БОНДАРУКУ Андрію Володимировичу – 1982 року народження, майстру писанкарства;

БЛИЗНЮК Людмилі Миколаївні – 1992 року народження, студенту Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, майстру художньої вишивки та моделювання одягу;

ВАКУЛЕНКО Олесі Олександрівні – 1989 року народження, студенту Харківської державної академії дизайну і

мистецтв, майстру малярства та декоративного розпису;

ВАСИЛИШИН Оксані Іванівні – 1987 року народження, майстру писанкарства;

ВАСИЛЬЄВУ Максиму Геннадійовичу – 1979 року народження, майстру художньої кераміки;

ВИШНЕВСЬКІЙ Анисії Олександрівні – 1986 року народження, майстру малярства;

ГЕЦЕВИЧ Марії Вікторівні – 1995 року народження, студенту Державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище», майстру художнього ткацтва;

ГРЕПІНЯКУ Миколі Васильовичу – 1981 року народження, майстру художньої обробки дерева та інкрустації;

ГРИШКО Світлані Валеріївні – 1985 року народження, майстру писанкарства;

ГУЛІ Дарині Сергіївні – 1982 року народження, майстру писанкарства;

ГУМЕНЮК Антоніні Олександрівні – 1993 року народження, студенту Львівської національної академії мистецтв, майстру художнього текстилю;

ГУРИН Наталії Володимирівні – 1983 року народження, майстру художньої кераміки;

ДВОРАКУ Олександрі Володимировичу – 1980 року народження, майстру гончарства;

ДИМОВІЙ Антоніні Іванівні – 1981 року народження, майстру художньої кераміки;

ДУРДІ Ользі Михайлівні – 1990 року народження, майстру художньої кераміки;

ЗАБОРІ Сергію Івановичу – 1980 року народження, майстру художньої вишивки

ЗВАРИЧ Уляні Миколаївні – 1989 року народження, майстру художньої тканини;

ЗІЗІК Вікторії Тарасівні – 1991 року народження, студенту Вижицького коледжу прикладного мистецтва ім. В.Ю. Шкрібляка, майстру художнього ткацтва;

ЗУБЕНКУ Андрію Олександровичу – 1980 року народження, майстру художньої кераміки;

ІВАНОВІЙ Юлії Андріївні – 1995 року народження, майстру писанкарства;

КАНАРЬОВІЙ Ользі Вікторівні – 1980 року народження, майстру писанкарства;

КЛЯШТОРНУЮ Юрію Леонідівичу – 1980 року народження, майстру художньої обробки металу;

КЛЕВЕТЕНКО Віті Віталіївні – 1981 року народження, майстру декоративного розпису;

КОВАЛЕНКО Валентині Сергіївні – 1988 року народження, майстру вишивки;

КОЗЯТНИК Юлії Юріївні – 1983 року народження, студенту Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, майстру гончарства та художньої кераміки;

КОПРОВСЬКІЙ Галині Іванівні – 1993 року народження, студенту Львівського державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша, майстру художнього текстилю;

КОСТОМАСІ Олександрі Олександрівні – 1986 року народження, майстру художньої вишивки;

ЛАХТАРИНІЙ Наталії Сергіївні – 1985 року народження, майстру писанкарства;

ЛИСАКУ Дмитру Григоровичу – 1988 року народження, майстру художньої обробки дерева;

ЛІСУНОВІЙ Людмилі Володимирівні – 1984 року народження, майстру народної іграшки;

МАЗЕІНІЙ Валентині Олександрівні – 1991 року народження, студенту Житомирського коледжу культури і мистецтв ім. Івана Огієнка, майстру писанкарства та лозоплетіння;

МАКСИМЕНКО Тетяні Володимирівні – 1979 року народження, майстру розпису на склі;

МАТІКО Любові Василівні – 1989 року народження, студенту Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, майстру декоративного розпису та писанкарства;

МИГРИНУ Андрію Вікторовичу – 1995 року народження, студенту Чернігівського професійного ліцею деревообробної промисловості, майстру художньої обробки дерева;

МИХАЛЬЧУК Марині Юріївні – 1989 року народження, майстру лозоплетіння;

МОСКАЛЕНКО Олені Валеріївні – 1981 року народження, майстру художньої обробки металу та ювелірного мистецтва;

НАСЕНКУ Валентину Васильовичу – 1981 року народження, майстру художньої обробки дерева;

НІКОЛЕНКО Наталії Олександрівні – 1986 року народження, майстру декоративного розпису;

ОДАРЧЕНКУ Вячеславу Володимировичу – 1982 року народження, майстру гончарства;

ОЖИЖУК Іванні Миколаївні – 1994 року народження, студенту Грицівського вищого художнього професійного училища № 19, майстру художньої вишивки;

ОНИСЬКІВУ Оресту Михайловичу – 1987 року народження, майстру художнього литва та обробки металу;

ПАНЧЕНКО Марії Володимирівні – 1986 року народження, майстру художньої вишивки;

ПІЛЮГІНІЙ Ользі Євгеніївні – 1982 року народження, майстру художнього ткацтва;

ПІРНЯКУ Віталію Олександровичу – 1980 року народження, майстру каменярства;

ПОЖОДЖУК Ользі Петрівні – 1988 року народження, майстру художньої вишивки;

ПОКИДАНЕЦЬ Вікторії Богданівні – 1985 року народження, майстру вибілки;

ПОЛТАВСЬКІЙ Юлії Анатоліївні – 1987 року народження, майстру декоративного розпису;

ПОПОВІЙ Анні Володимирівні – 1985 року народження, майстру ткацтва;

ПРОКОП'ЮКУ Михайлу Михайловичу – 1983 року народження, майстру художньої обробки дерева;

РЕВ'ЮК Юлії Романівні – 1987 року народження, майстру художньої обробки шкіри;

РЕЗНІКОВІЙ Тетяні Вадимівні – 1991 року народження, майстру художньої кераміки;

РЕШТІ Івану Вікторовичу – 1979 року народження, майстру гончарства;

САЛАУТІНІЙ Ніні Миколаївні – 1980 року народження, майстру лозоплетіння;

САЙБЕЛЬ Оксані Володимирівні – 1982 року народження, майстру художньої вишивки;

СПАСЬОНОВІЙ Ярославі Сергіївні – 1981 року народження, майстру художньої кераміки;

СПРАВЕДЛИВІЙ Анастасії Вячеславівні – 1992 року народження, майстру художньої вишивки;

СТОРОЖЕНКО Тетяні Олександрівні – 1983 року народження, майстру писанкарства та декоративного розпису;

ТОДОРЧУКУ Сергію Валерійовичу – 1979 року народження, майстру художньої кераміки;

ТРАЧЕВСЬКОМУ Віталію Генріховичу – 1979 року народження, майстру художньої обробки дерева;

ФЕДОРЕНКО Дар'ї Владиславівні – 1985 року народження, майстру художньої вишивки;

ЦАПКО Інні Костянтинівні – 1995 року народження, студенту Державного професійно-технічного навчального закладу «Кролевецьке вище професійне училище», майстру художнього ткацтва;

ХОДАНУ Тарасу Богдановичу – 1990 року народження, студенту Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, майстру художньої обробки дерева;

ЧЕВ'ЮКУ Федору Петровичу – 1979 року народження, майстру художньої обробки дерева;

ЧЕПУРКО Тетяні Григоріївні – 1981 року народження, майстру художньої обробки дерева;

ШЕВЧУКУ Василю Павловичу – 1981 року народження, майстру каменярства та художньої обробки дерева;

ШЕВЧЕНКО Мирославі Євгеніївні – 1993 року народження, студенту Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, майстру художньої кераміки та лялькарства;

ШИНКАРЕНКО Юлії Станіславівні – 1980 року народження, майстру художньої вишивки;

ШИНКАРЧУК Христині Костянтинівні – 1986 року народження, майстру писанкарства;

ШКУРПЕЛІ Анатолію Олександровичу – 1992 року народження, студенту Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, майстру художньої кераміки;

ШОЛОМІЦЬКІЙ Світлані Валеріївні – 1991 року народження, студенту Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, майстру художньої кераміки;

ШУТУРМІ Михайлу Богдановичу – 1990 року народження, студенту Чернівецького Національного університету імені Юрія Федьковича, майстру художньої обробки дерева;

ЩУР Орісі Георгіївні – 1982 року народження, майстру лозоплетіння;

ЯВОРОВІЙ Олені Сергіївні – 1986 року народження, майстру художньої вишивки.

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ

«_____» _____ 2012 року

№ _____

«Софія Київська» докорінно змінює підходи у питанні збереження колекції мозаїк Михайлівського Золотоверхого собору XII ст.

8 серпня відбулася зустріч керівництва Національного заповідника «Софія Київська» з представниками Американського посольського фонду зі збереження культурної спадщини стосовно використання гранту, що надається українській стороні для реалізації проекту «Робота, спрямована на збереження колекції автентичних мозаїк XII ст. Михайлівського Золотоверхого собору». Підсумком зустрічі стало схвалення грантодавцем оновлених проектних пропозицій та кошторису, розроблених заповідником.

Фахівець із тридцятирічним досвідом роботи у сфері пам'яток охоронної діяльності, генеральний директор «Софії Київської» Олена Сердюк має зовсім інше бачення реалізації цього проекту, ніж її попередниця на цій посаді: Сердюк вважає, що основний акцент при використанні гранту повинен бути зміщений – замість демонування мозаїк та перенесення їх на легку сучасну основу заради спрощення експонування за межами України, проти чого рішуче виступили провідні вітчизняні фахівці пам'яток охоронної сфери, пріоритет надаватиметься науковим дослідженням, консервації та реставрації експонатів із подальшим перенесенням їх до музейної експозиції.

Свою позицію нова гендиректор пояснює дуже просто: «Ці мозаїки – шедевр монументального мистецтва часів Київської Русі. Це справжні святині, які дивом збереглися до наших днів, тому ми не маємо права допустити навіть найменшої вірогідності їхнього пошкодження. Я глибоко переконана, що унікальні михайлівські мозаїки мають залишатись недоторканими, аби всі охочі ще багато століть поспіль мали можливість побачити їх на власні очі».

Такий підхід підтримують вітчизняні й закордонні музейники та художники-реставратори, оскільки для фахівців набагато важливішими є автентичність пам'ятки та гарантія її збереження для нащадків, аніж зручність її транспортування і матеріальні дивіденди, які на цьому можна заробити.

Керівництво Міністерства культури, якому віднедавна перепідпорядковано «Софію Київську», дотримується того самого курсу: міністр культури Михайло

Архидиякон Стефан

«Євхаристія» з долішнім орнаментальним фризом

Кулиняк вважає найголовнішим популяризацію вітчизняного культурного надбання та заохочування іноземних туристів до відвідування України.

До цього часу у фондах заповідника зберігаються три автентичні фрагменти мозаїк Михайлівського Золотоверхого собору, які не ввійшли до експозиції. Крім того, як з'ясувалось під час огляду запасників, фрагменти мозаїк та розсипний мозаїчний набір загальною вагою близько 100 кг (природні камені, кераміка, кольорова смальта, смальта з металічною фольгою, скло), зібрані під час руйнування мозаїк у різні періоди та виявлені під час розкопок, проведених на території Михайлівського монастиря у 1996–1999 роках, довго зберігалися насипом у мішках. Тому насамперед йдеться про виконання дуже копіткої роботи з розбору цього набору, його систематизації, наукового опрацювання (також проведення петрографічних і спектрографічних досліджень) та каталогізації з подальшим розміщенням в експозиції.

Початку реставраційних робіт обов'язково передуватиме детальна фотофіксація всього наявного матеріалу. Так само ретельно фіксуватимуться наступні етапи реалізації проекту та його кінцевий результат.

Як повідомила Олена Сердюк, узгоджений із грантодавцем проект збереження мозаїк передбачає проведення робіт у кілька етапів, а саме:

I. Реставрація мозаїк XII ст. Михайлівського собору в експозиції виставки «Мозаїки і фрески Михайлівського Золотоверхого собору XII ст.» (2-й поверх Софійського собору) – сім одиниць музейного зберігання.

II. Консервація, реставрація та приведення до експозиційного вигляду мозаїк XII ст. Михайлівського собору, які зберігаються у фондах Національного заповідника «Софія Київська» – три одиниці музейного зберігання.

III. Розбір та приведення до експозиційного стану розсипного набору мозаїк Михайлівського Золотоверхого собору, які зберігаються у фондах Національного заповідника «Софія Київська» – близько 100 кг набору.

IV. Петрографічні дослідження складу розчинів залишків тинькового шару фрагментів мозаїк та спектрографічні дослідження скла мозаїчної смальти Михайлівського Золотоверхого собору у фондах заповідника.

V. Видання каталогу «Мозаїки Михайлівського Золотоверхого собору XII ст.» з публікацією всіх збережених до сьогодні

частин мозаїчного ансамблю собору, що зберігаються у Національному заповіднику «Софія Київська» та у музеях на території Російської Федерації, доповнених результатами новітніх досліджень палітри мозаїк та тинькових розчинів.

Зазначені роботи розпочнуться лише після затвердження проекту науково-методичною радою Мінкультури України і триватимуть до липня наступного року.

Виконання запланованих робіт із реставрації та дослідження мистецького мозаїчного комплексу Михайлівського Золотоверхого собору XII ст. дасть змогу доповнити існуючу експозицію виставки «Мозаїки і фрески Михайлівського Золотоверхого собору XII ст.» відреставрованими експонатами, які з 1930-х років припадали пилом у фондах заповідника та ніколи раніше не експонувались.

Підсумком реалізації проекту стане вихід зведеного каталогу «Мозаїки Михайлівського Золотоверхого собору XII ст.», який планується видати трьома мовами (українською, англійською та російською). Окрім, власне, каталогу, це ґрунтовне видання міститиме інформацію про сам собор та про історію реставрації його збереженої мистецької спадщини, в ньому будуть опубліковані результати досліджень іконографії малярського ансамблю та техніки і стилю виконання мозаїк XII ст.

Нагадаємо, розмір гранту, який надається Американським посольським фондом зі збереження культурної спадщини на реалізацію проекту «Робота, спрямована на збереження колекції автентичних мозаїк XII ст. Михайлівського Золотоверхого собору» становить **45 850 дол. США**. Термін дії гранту – до 30 червня 2013 р.

Матеріал надано Департаментом культурної спадщини та культурних цінностей МК України

Апостол Тадей

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Михайлівський Золотоверхий собор XII ст. у Києві зазнав руйнації у 1934–1936 рр. Демонтовані мозаїки та фрески перевезли до Державного історико-культурного заповідника «Музейне містечко «Києво-Печерська лавра», де було здійснено їхню консервацію. Загальна площа мозаїк, які зберігаються сьогодні у Національному заповіднику «Софія Київська», становить 48 кв. м.

За первинним задумом, всі демонтовані мистецькі твори мали експонуватися поблизу місця їхнього початкового розташування. Для мозаїчної композиції «Євхаристія» на 2-му поверсі Софійського собору було спеціально збудовано апсиду.

Наприкінці 30-х років ХХ ст. частина михайлівських фресок і мозаїк потрапили до музеїв Москви, Ленінграда, Новгороду (Російська РСР). У роки Другої світової війни деякі з фресок були вивезені до Німеччини, звідки згодом були передані до Державного Ермітажу у Ленінграді.

Сьогодні в Софійському соборі, окрім «Євхаристії», зберігаються мозаїчні композиції «Архидиякон Стефан» і «Апостол Фаддей», орнаменти, фрагменти постатей святих; фрескова композиція «Благовіщення», постать святого Захарії тощо. Мозаїка «Дмитро Солунський» і верхня частина фрескової композиції з зображенням пророка Самуїла експонуються в Державній Третьяковській галереї (Москва) та у Державному музеї Російського мистецтва (Санкт-Петербург).

У лютому 2001 року чотири фрагменти фресок XII століття Михайлівського Золотоверхого собору, що зберігалися в Ермітажі, були передані Україні. У січні 2004-го Міністерство культури Росії ухвалило рішення про передачу Україні з Ермітажу останніх семи фресок Київського Михайлівського Золотоверхого собору. Передачу їх було завершено восени 2004 року.

Востаннє монографія, присвячена мозаїкам та фрескам Михайлівського Золотоверхого собору, була видана у 1966–1968 рр. (автор – Лазарев В.М.)

Толока на жнива

Свято врожаю об'єднало відвідувачів традиційною селянською взаємодопомогою

3–5 серпня в Музеї під відкритим небом у Пирогові під Києвом відбувся III міжнародний етнофестиваль «Жнива 2012 – Толока». Захід, зініційований громадським об'єднанням Творча Майстерня «ЕтноТолока», підтримало Міністерство культури України.

Назва фестивалю тлумачить задум організаторів – залучити до відтворення традицій відвідувачів Національного музею архітектури і побуту України. Вони спробували себе в ролі хліборобів – із задоволенням в'язали снопи, молотили зерно та виготовляли борошно жорнами. Створювали борошняні вироби – хлібину та пташечок у спорудженій традиційній глиняній печі. Оцінили вироби народного ремесла та спробували зробити деякі самотужки на майстер-класах.

А 4-го серпня ці дії побачили на власні очі прем'єр-міністр України Микола Азаров, перший заступник міністра культури Юрій Богуцький та інші високопоставлені гості. У вишиванці Микола Азаров долучився до створення інсталяції «Сніп» на майданчику Ленд-арт, спілкуючись з учасниками етнофестивалю. Він також доручив розробити механізми розвитку заповідника.

«Необхідно вирішувати проблеми розвитку інфраструктури, побудови рекреаційних закладів та реставрації об'єктів, зокрема, млинів», – пояснив Юрій Богуцький і поділився враженнями від фестивалю: «Міністерство підтримує проект, оскільки йому підпорядкований музей. Ми зацікавлені, щоб тут були цікаві заходи. І я бачу, що фестиваль доповнюється новими компонентами та масштабністю.

Приємно, що учасниками проекту є діти, бо не кожна сім'я, особливо в місті, може долучити їх до успадкування народних традицій, що дуже корисно для розвитку душі.»

«Зі спонсорами цьогоріч було геть погано у зв'язку із Євро, а Мінкультури нас підтримало, як

Прем'єр-міністр України Микола Азаров та перший заступник міністра культури України Юрій Богуцький спілкуються з Олесею Колосенко

і в попередні роки, – сказала арт-директор фестивалю Ірина Данилейко і розповіла про особливість цьогорічного фестивалю: – У нас толока! Ми хочемо нагадати людям забуте почуття – радості від спільної праці та взаємодопомоги, адже мешканцям великого міста, які інколи навіть не знають своїх сусідів, це необхідно. Раніше сільські громади допомагали людям похилого віку прибрати поле, молодяткам збудувати хату. На мій погляд, це слід відновлювати саме на етнофестивалю, які стають усе більш популярними, – так, «Жнива» зазвичай відвідує до 10 тисяч осіб.

Подивувавшись вправності молодих людей, які вміло в'язують снопа (спрацьовує «генна пам'ять?»), ми із захопленням спостерігаємо за роботою на жорнах, які організатори придбали в селі. Раніше вони були в кожній хаті. Збереглися не випадково, оскільки багато майстрів, які роблять випічку, переконалися, що борошно, перемелене на жорнах, не пріє та більш пухке.

Широко розкритими від захоплення очима гурт людей розглядає міфологічного тура Добротвора, найдавніший символ трипільців та українців, сонценосія, гармонізуючого чотири стихії. Скульптуру, сплетену з соломи, та інші чудові вироби створила багатодітна мати Олесья Колосенко разом із дітьми.

Вона запевняє, що такою була найдавніша тварина, яка водилася лише в степах України і згодом зникла. Познайомившись із малечою, представники влади уважно дослуховуються до пропозицій матері, яка була б рада більшій кількості центрів для умільців. Вона стурбована –

Створення інсталяції «Сніп»

відсутня навіть майстерня, де діти могли б працювати з улюбленим природним матеріалом.

Неподалік справжня толока – діти місять ногами глину: «Будемо хату будувати!» Із суміші глини і соломи – саману – раніше її зводили. Поряд – піч із цього матеріалу, зроблена на фестивалі, в якій рум'яняться вилплені з тіста пташечки. Їх виготовили підопічні майстрині Ганни Бут, яка вчить ліпити фігурки пернатих

від жайворонків до павичів. Маленькому хлопчику в костюмі козачка дуже сподобалося робити з тіста весільні шишки. Вироби подарує мамі.

Майстриня Галина Серебрянська вчила гостей заходу робити ляльку-мотанку та плести хатні обереги – букети квітів з дерев'яної, калини та барвінку, які в'язали перед жнивнами, щоб зберігати весь рік та прикрашати ними дідуха, а також віночки. Загалом фестиваль зібрав майстрів майже з усієї України.

Охочі також сплели старовинну форму заготовки для хати – тин навколо печі, який потім обмазували глиною – і поставало житло. Долучилися до створення рекорду України – найбільшої картини із зернових з логотипом фестивалю діаметром 5 метрів. Керівник проекту художник Олекса Простенко повідомив, що використане в малюнку зерно засіють, і те, що зійде стане при нагоді для наступної інсталяції.

об'єднувало, як музика та народні танці. Фольклорні колективи, на кшталт завзяятих бабусь із села Фасова Макарівського району Київської області, показали, як раніше співали в селах жнивних пісень та молотили ціпом на току пшеницю.

Ще в перший день фестивалю симпатії слухачів виконанням косарської завоював гурт «Царина» з Києва. Жнивні, весільні і ліричні пісні Чернігівської області, які ми почули, фольклористи записували по селах під час байдарочних експедицій, в яких побували разом із гуртом «Божичі», адже саме в цьому регіоні збереглося багато народних пісень.

Побували на фестивалі й зарубіжні гості з іспанської Гранаді! Темноволосі красені в національних костюмах чорного кольору з колективу «Туна» познайомили нас з автентичними іспанськими мелодіями, потішивши «Besame Mucho» та іншими творами.

Охочі навчалися народним танцям під інструментальну музику різних регіонів України у виконанні гуртів «Баламути», «Варйон» та інших. Особливо багато людей виявило бажання навчитися одному з унікальних танців «Очерет», що танцюється втрюх.

У куточку ремісників майстри вчили виготовляти дідухів, а також навчали різьбярству, лозоплетінню, ковальству, вишивці, ткацтву, прядінню та іншим ремеслам. Працював дитячий куточок, де діти вчилися рукоділлю, гойдалися в колісках та грали в народні ігри. У приміщенні сільської школи охочі переглянули українські та світові етнографічні фільми.

Відвідувачі робили собі на пам'ять снопики, які забирали додому. На Різдво вони стануть дідухами.

Фестивальна толока довела – спільна праця і відпочинок на природі – це велике задоволення, ще раз підтвердивши спостереження Антуана де Сент-Екзюпері, що єдина справжня розкіш – це розкіш людського спілкування.

Світлана СОКОЛОВА,
фото авторки

Традиційну глиняну піч зроблено!

Майстер-клас народних танців

Зірки світового джазу у Львові

Цього літа у Львові відбувся другий Міжнародний фестиваль Alfa Jazz Fest. Його підсумки та «орг-висновки» попереду, але всі квитки розкупили заздалегідь: ціни були достатньо демократичними, в межах 120–500 гривень, і концерти відвідали гості з різних куточків України, Росії, Білорусі, Польщі, США.

Можу констатувати: джаз стає модним, фестиваль удався! І не тому, що серед публіки були помічені політики та інші публічні особи з України й Росії: Михайло Кулиняк, Петро Порошенко, Євген Червоненко і, звичайно, головний меценат події – Михайло Фрідман, очільник Альфа Банку, одна з впливових фінансових фігур Росії. Пан Фрідман, уродженець Львова, свого часу підтримав ідею джазового фестивалю, що з'явилася у львівського мера Андрія Садового, і допоміг встановити її на фінансовий фундамент Альфа Банку.

На двох загальнодоступних вуличних майданчиках (на площі Ратуші та у дворі палацу Потоцьких) грали десять українських гуртів. Їхній успіх розділило американське тріо гітариста Скотта Хендерсона, поляки, росіяни та угорці – всього п'ятнадцять колективів. Сподобався спільний виступ вокаль-

Джон Маклафлін

Платну зону в парку імені Богдана Хмельницького організатори збільшили вдвічі – з тисячі до двох тисяч місць. А від стихій артистів і глядачів захистила прозора покрівля. Спостерігати за перебігом подій можна було і тим, хто не мав квитків – завдяки величезним виставленим назвним екранам. Достатньо було розташуватися на галявині поруч.

Кожен концерт мав власний «стрижень», свого хедлайнера, на яких і орієнтувалася публіка, обираючи за програмою концерт для відвідування. Головні сцену відкрили американці – шанувальники саксофону насолодилися грою власника Grammy Кенні Гарретта і його черношкі-

Кенні Гарретт

них секстетів – львів'ян із «Пікардійської терції» та київського ManSound. Щиро зауважу: пікардійцям час освіжити репертуар й оновити арсенал засобів виразності. Тим більше, наприкінці вересня на них знову чекають столична сцена палацу «Україна» і концерт до 20-річчя колективу. Сподіваюся, що на ювілей вони заспівають хоч одну нову пісню. Кияни ManSound виглядали досить упевнено та цікаво в багаторазово перевіреному матеріалі. Проте новинки з останнього альбому Asapellissimo здалися важкуватими. Легкий, прозорий у першоджерелі Менует Луїджі Боккеріні обтяжувала метрична хода. А «повітряна» від природи акордова мова Мелодії Мирослава Скорика на початку композиції сприймалася перевантаженою. Хоча в запису обидві звучали органічніше й жвавіше.

Кассандра Вілсон

рої команди. Їхня музика у стилі постбоп – оптимістична, але й досить інтелектуальна та непроста для сприйняття – продемонструвала, як змістився у бік академічної нової музики джазовий мейнстрім за останні десятиліття. Камерунський бас-гітарист

Рішар Бона розважив сетом у контрастному ключі. Представник world music і його партнери відіграли «пляжну» латину: щось у стилі ламбади та самби. Публіка танцювала й веселилася.

Другого дня співала 56-річна джазова діва, двічі призерка Grammy Кассандра Вілсон. Ця хранителька фольклорних традицій американського «чорного» півдня – справжнє диво тихого блюзу та ніжної балади, майстер внутрішніх станів, шепотінь, шерехів. Їй допомагав пригломшливий виконавець на губній гармоніці, син афроамериканки та швейцарця Грегар Маре. Він – лауреат премії Grammy і JJA (Асоціації джазових журналістів, США), послідовник Тутса Тілеманса і Стіві Вандера, партнер багатьох видатних виконавців: Пета Метені, Хербі Хенкока, Маркуса Міллера, Джекі Террасона.

У тіні величної Кассандри, можливо, не всі помітили, що стали свідками приїзду в Україну ще однієї суперзірки... Музикантові 37 років, із яких двадцять він грає на губній гармоніці (традиційному народному інструменті басейну Міссісіпі). Учасники акустичного квінтету – хроматична гармоніка, дві гітари, бас і барабанщик – делікатно супроводжували хрипкий, низький спів босоногої темношкірої мадонни, боячись порушити таїну народження музики. Кассандра співала небагато, стримано, ніби берегла сили. Виконала The Man I Love Джорджа Гершвіна, такою мірою наблизившись до звучання народної пісні, що відомий джазовий стандарт важко було впізнати. Далі – Fragile Стінга, теж у власній, схожій на блюз манері. І на завершення прихильникам автентичного фолку надала радості виконанням кількох блюзів...

Розв'язки наступної інтриги чекали рік. На першому Alfa Jazz Fest'і було засновано приз пам'яті Едді Рознера (незаслужено забутого німецько-польсько-радянського джазового сурмача, мультиінструменталіста й бендлідера, репресованого у сталінську добу). Тепер міжнародне журі обговорило кандидатури номінантів і вручило приз 70-річному гітаристу, засновникові

груп Mahavishnu Orchestra і Shakti Джону Маклафліну (Велика Британія). У 2003 році він уже приїздив в Україну, привозив до Києва проект Remember Shakti. І тоді, і тепер у супроводі свого нового гурту The 4th Dimension він був переконливим, віртуозним, винахідливим в імпровізаціях, які поєднують джаз і рок, емоційним та невтомним.

Інтелектуально, у руслі класичного мейнстріму звучав третього дня виступ контрабасиста й бас-гітариста, дворазового призера Grammy Джона Паттітуччі (США) та його тріо. Висока виконавська культура захопила

кількох містах східного і західного узбережжя (у Бостоні, Вашингтоні, Нью-Йорку) та в Чикаго – у центрі країни. І все! Пан Епплбаум натомість похвалив три найкращі канадські джазові фестивалі (у Монреалі, Торонто і Ванкувері), а на європейських теренах – стан джазу у Норвегії, жителі якої мають великі «нафтогроші» й уміють їх витратити на серйозне мистецтво.

Гість з Америки радів, що в Україні є два великих фестивалі – Jazz In Kiev і Alfa Jazz. І з ним не можна не погодитися. За словами експерта, джазові зірки розподіляються на п'ять-шість

Рішар Бона

Завершив фестиваль 60-річний канадсько-італійський співак і композитор Джіно Ваннеллі, знаний багатьма меломанами завдяки неймовірно красивому, ліричному вокалу та оригінальному композиторському почерку. Сьогодні голос кумира 1970–1980-х дещо побляк. Але він себе не шкодував, досягши під час виступу високого емоційного градусу.

Фестиваль відвідав американський радіожурналіст, фахівець Бібліотеки Конгресу США у Вашингтоні, авторитетний знавець джазу Леррі Епплбаум. Під час спілкування з українськими фахівцями Леррі пропонував подумати про інституціональні шляхи розвитку джазового мистецтва – розвиток концертного бізнесу, фестивального руху й поширення записів (проблеми на Заході не менш серйозні, ніж в Україні). Він назвав США «джазовою пустелею», пояснивши, що нині на своїй батьківщині джаз затребуваний лише в

професійних рівнях. До найвищого він відніс Хербі Хенкока (вже грав на Третньому Jazz in Kiev'і) та піаніста Кіта Джарретта, аби запросити якого потрібні не лише 75 тисяч доларів, а й відповідні його вимогам акустика залу та якість рояля. До речі, Леррі оцінив рівень зірок, які відвідали львівський джазовий форум, як другий-третій.

Тож цьогорічний Alfa Jazz має непогані результати – і за рівнем виконавців-учасників, й за інтересом публіки. Ним зацікавився навіть французький музичний телеканал Mezzo, і у майбутньому, можливо, з'являться ще й телеверсії цієї акції.

Сподіватимемося також на подальшу меценатську підтримку львівського джазового форуму Михайлом Фрідманом – гарна справа підносити такі подарунки рідному місту!

Ольга КІЗЛОВА
Фото надані дирекцією фестивалю

Аркадій Шилклопер

Іван Франко об'єднує українців

27–29 липня на батьківщині Великого Каменяря, Івана Франка, у селі Нагуєвичах, що на Львівщині, вперше відбувся музично-мистецький фестиваль «Франко Фест», присвячений українському генієві. Організатори свята – молодіжне об'єднання «Інше місто», радіостанція «Твоє радіо», творче об'єднання «Альтер», видавництво «Коло».

Фестиваль покликаний творити новий імідж Івана Франка. Ініціатори мали на меті популяризувати Каменяря, показати його реальний образ, і все це за допомогою сучасного мистецтва. Іван Якович, за словами одного із організаторів заходу Віктора Возняка, є ідеальним прикладом для показу творчого духу українців. Саме тому йому і присвячено фестиваль. Він вважає, що ідеї Франка є актуальними сьогодні. Тож «Франко Фест» має допомогти молоді досягнути постать Митця у його багатогранності таланту.

у літературному змаганні. З цікавими лекціями виступили Олександр Ірванець, Олег Лишега і Тарас Возняк.

Чимало глядачів біля мистецької сцени збирала театральна програма. Виступ студентів факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка відкрив аудиторії зовсім іншого Каменяря. У своїй виставі вони використали спогади про українського генія Ольги Рощкевич, Григорія Величка, Володимира Охримовича, Василя Щурата.

А дрогобицький студентський театр «Альтер» вразив усіх проектом «Франко імпро», який став імпровізованим відображенням тематики митця.

«Франко Фест» набрав обертів, вірші поета звучали по всій території. Із уст волонтерів, учасників та глядачів фестивалю слово Каменяря лінуло далеко за межі Нагуєчів.

Для справжніх шанувальників української музики кож-

Вручення диплома Книги рекордів України за організацію «Наймасовішого читання»

«Франкова піраміда» і її автор Лев Скоп

Юркевич. – В Європі це нормальна практика. Наприклад, у Кракові є цілий фестиваль «Ніч у музеї». Це європейська традиція – ходити до музею вночі, влаштовувати там публічні читання, взаємодіяти у музейному просторі. Коли молодь приходить в музей – це дуже добре».

Вночі місце проведення «Франко Фесту» стало справжнім кінотеатром під відкритим небом. Можна було зустріти світанок, насолоджуючись переглядом фільмів «Срібна земля», «Золотий вересень», «Лис Микита».

Несподіванкою стала акція запускання у небо 500 повітряних кульок. До кожної з них було прикріплено картку із віршем Івана Франка із циклу «Зів'яле листя» українською та англійською мовами. Всіх учасників дійства зареєстрували для того, щоб мати інформацію про відправників. Кульки на сотні кілометрів розліталися у різні боки і зрештою знаходили своїх нових власників далеко за межами фестивалю. Ті, хто знаходив такий подарунок від «Франко Фесту», мав змогу прочитати завдання і на зазначену поштову адресу повідомити про знахідку та розповісти про себе. Так організатори запланували незвичайним методом, за допомогою Франкової поезії, об'єднати людей із різних куточків України.

А який же фестиваль без майстер-класів?! Відвідувачі навчалися розписувати дерев'яні ікони під керівництвом уже згаданого Лева Скопа, випалювати малюнки по войлоку на сумках із натуральної сировини, льону та ситця разом із майстром Сергієм Москалюком.

Організатори, учасники та гості задоволені вдалим проведенням фестивалю. І з оптимізмом дивляться вперед.

Так Великий Каменярь у мальовничому куточку Західної України об'єднав навколо себе тисячі українців. Сподіваємось, що така зустріч у Нагуєвичах стане щорічною. Тож до наступного «Франко Фесту»!

Аліна ОНОПА

Гурт «Гайдамаки»

Мальовниче село Дрогобиччини, яке на час проведення свята перетворилося на епіцентр української культури із могутнім духом Великого українця, збирало людей із різних куточків України. Кількість гостей протягом 3 днів перевищувала сорок тисяч. Більшість із них оселилися у наметовому містечку. Вхід на фестиваль був безкоштовним.

Кожен міг знайти заняття до душі. Можна було оглянути музей-садибу Франка, де пройшли його дитячі роки, прогулятися стежиною, де ставала нога Каменяря, насолодитися тим, що до вподоби, адже діяли три сцени: музична, літературно-мистецька та фольклорна.

Свою діяльність літературно-мистецька сцена розпочала поетичним слемом, присвяченим творчості Івана Франка, а наступного дня кожен мав можливість продемонструвати власні здібності

ного вечора з великої сцени грали такі гурти, як «Фіолет», «Флайзза», «Скрябін», «Меріленд», «Веремій», «Кораллі», «Тартак», «Пікардійська Терція», «Мері», «Гайдамаки» та інші. У їхньому виконанні прозвучала покладена на музику поезія Івана Франка.

Галицького колориту фестивалю додала фольклорна сцена, яка порадувала чудовим співом та щирістю душі народних колективів Дрогобицького та Стрийського районів. Своім виступом вони передали слухачам красу української мови та культурні традиції краю.

Родзинкою свята стала восьмиметрова дерев'яна піраміда з полотняних картин за творами Івана Яковича, яку було помітно здалеку. Автор ідеї – Лев Скоп, художник-реставратор музею «Дрогобиччина». Саме цю художню інсталяцію, під назвою «Франкова піраміда», занесли до Книги

рекордів України. Долучитися до малювання перформансу могли не лише спеціально обрані художники, а й кожен охочий.

Ще одним рекордом фестивалю стало «Наймасовіше читання», в якому взяли участь майже тридцять тисяч чоловік. Усі одночасно читали вірш «Ой ти, дівчино, з горіха зерня».

Для тих, кому не хотілося спати в ніч із 28 на 29 липня, у Будинку літератора державного історико-культурного заповідника «Нагуєвичі» відбувалася «Ніч у музеї», де франкознавці говорили про Каменяря, разом із слухачами вели дискусії про геніальність Франка, втілення його ідеалів у дійсність та значення його особистості для сучасної молоді.

«Дуже добре, що на території Західної України пройшла «Ніч у музеї», – говорить художній керівник дрогобицького театру «Альтер» Андрій

НОВИНИ

У ФЕОДОСІЇ ВІДБУДЕТЬСЯ ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ

На 16–25 серпня у Феодосії намічено проведення XII Всеукраїнського фестивалю української книги «Феодосія-2012».

Як повідомили організатори, у рамках заходу відбудеться ряд книжкових виставок, пройде презентація нових творів учасників фестивалю та презентація книги «Розповіді про художника Айвазовського».

Крім того, заплановано проведення Дня українознавства, Дня краєзнавчої книги в Музеї старожитностей, Дня дитячої книги, Дня бібліотек і бібліотекарів, а також акції «Українська книга завжди на висоті» і зустрічі з сучасними українськими поетами.

Як повідомляло агентство е-Крим, торік Всеукраїнський фестиваль української книги «Феодосія-2011» відбувся також у серпні у Феодосії та Старому Криму.

НА ЛЬВІВЩИНІ ВІДБУДЕТЬСЯ ОДИН ІЗ НАЙБІЛЬШИХ ФЕСТИВАЛІВ УКРАЇНИ – «ЗАХІД»

Фестиваль ЗАХІД – значна мистецька подія країни. Він проводиться з 2009 року на Львівщині. Як і минулого року, ЗАХІД 2012 відбудеться в колишньому дитячому таборі Сонячна Галіявина в Родатичах поблизу Львова 17–19 серпня.

ЗАХІД – фестиваль, що збере найкращі українські, білоруські, молдовські, австрійські гурти.

Учасники ЗАХОДУ 2012: Ляпис Трубецкой, Бумбокс, Zdob Si Zdub, Крихітка, Тартак, Тол, Rocky Leon, Роллікс, Тостер, Qарга, O.Torvald, Анна, Тінь Сонця, Atmosfera, Брем Стокер, the Вйо, Крамбамбуля, Пан Пупец, Гуцул Калінсо, Флайзза, Серцевий напад, Bandurband, Фіолет, Оратанія, Dance Party. Dance! Dance!

Цьогорічний ЗАХІД змусить тисячі сердець битися разом. Добираючись з усієї України автостопом, автобусами та машинами, серця в пошуках вільного духу зустрінуться тут, на території свободи, аби розділити музичне щастя та дружбу.

Надихають репінські місця

На Чугуївщині завершився традиційний XIII міжнародний репінський пленер. Започаткований у 2000 році він незмінно відбувається за підтримки Міністерства культури України, Харківської облдержадміністрації, Чугуївської міської ради та обласної організації Національної спілки художників України. Та й час проведення заходу завжди незмінний. Художники мають змогу плідно творити протягом місяця з тим, аби саме в день народження Іллі Рєпіна 5 серпня підвести підсумки пленеру.

Художників з Києва, Харкова, Сум, Донецька, Керчі, а також Воронежа (Росія), яким довелося працювати в рамках цього престижного мистецького проекту, привітав міністр культури Михайло Кулиняк.

Щодня рано-вранці і ввечері митці виїжджали з мольбертами та фарбами на етюди. Адже пленер – це живопис на відкритому повітрі. Писали пейзажі мальовничих місць, на які край Іллі Рєпіна особливо багатий, колоритні портрети місцевих жителів, сюжетні картини. Подібний розпорядок дня перш за все був обумовлений погодою: яскраве сонце вдень просто «випалювало» кольори, тим самим створюючи труднощі художникам при передачі всіх відтінків навколишнього середовища.

– Художники залюбки приїжджають до нас. Не тільки помилуватися неповторними краєвидами, але й проїнятися репінським духом, позитивом і натхненністю, – говорить завідувач відділом культурного

Володимир Радковський. «Валентина»

Євген Щеглов. «Вид на селище Кочеток»

Світлана Набутовська на етюдах

центру «Імідж», куратор проекту Алла Сазонова.

Уперше в таких пленерах узяв участь і мистецтвознавець Роман Набутовський з Києва, котрому випала нагода об'єктивно оцінити доробок учасників цього мистецького заходу.

– Рівень цього річного пленеру надзвичайно високий. Представлені різні стилі і техніки, що особливо привертає увагу. Всі художники прекрасно передають образи, колір, світло. Перш за все хочу відзначити роботи Леоніда Заборовського та Сергія Коморного, картини яких пронизані реалізмом і одухотвореністю, Артема Толстухіна, котрий працює у власній техніці ДеГраЖ (декоративно-графічний живопис), Євгена Щеглова і Євгена Кострюкова – представників російської школи живопису – за делікатну і стриману манеру живопису, – сказав Роман.

Триптих Артема Толстухіна «Соняшники» дійсно за своєю технікою вирізняється поміж решти робіт. Художник зазначив, що змінити техніку його спонукала зміна місця проживання. Народився в Криму, тривалий час писав південні мотиви. А побачивши краєвиди Лісостепу з їх різноманітними деревами, прозорими плесами і безкрайніми полями, вирішив експериментувати. Маю сказати, що Артемові це вдалося. Повз

на весь рік. Олександр Миколайович брав участь у кількох десятках різних пленерів, але подібної доброзичливої атмосфери і вмілої організації, як тут, не бачив ніде.

Цього року майстер вирішив написати портрет. Відверто складна робота. Не всі спроможні писати портрети. Бо не кожному вдається доволі вправно змалювати риси обличчя. Інколи погляд більше говорить про характер, ніж вираз лиця. Отож, все залежить від майстерності художника: як йому вдасться фарбою відобразити «тонкі струни людської душі».

Олександр Чередниченко так зумів на полотні під назвою «Портрет Ольги» витончено і ніжно пензлем передати психологічний стан жінки. Так що шанувальники його таланту довго милувалися довершеністю цієї роботи.

Без присутності художників влітку на вулицях міста та на його околицях місцеві жителі не уявляють життя. Тринадцять років поспіль художники з різних країн пишуть історію краю. Місцеві жителі запрошують у гості, частують, вони ледь не рідняться...

Артем Толстухін. Триптих «Соняшники»

В один із днів 2000 року Володимир Радковський у місті Слав'янську писав портрет невідомої жінки. І треба було такому трапитися! Цього року на пленері художник зустрічає цю пані на одній із вулиць Чугуєва. Так з обопільної згоди народився портрет «Валентина».

Свого часу Ілля Юхимович писав: «Я вірю, Чугуїв колись стане справжнім центром розвитку образотворчого мистецтва». Ці слова майстра виявилися пророчими. Сьогодні Чугуїв асоціюється з іменем визнаного художника, де живуть і творять уже учні учнів Іллі Рєпіна. Громада професійних художників цього районного центру нараховує десять чоловік, не кажучи вже про аматорів. Садба-музей Іллі Юхимовича – своєрідна Мекка для художників з багатьох країн. За книгою відгуків можна вивчати географію, а за авторами, роботи яких представлені в місцевій картинній галереї імені видатного земляка, можна дізнатися про численних послідовників художника. Вміння, знання і традиції передавалися із покоління в по-

Пам'ятник Іллі Рєпіну в музеї-садбі

відібрала по дві кращі роботи кожного майстра для передачі їх до картинної галереї імені Іллі Рєпіна, тим самим поповнивши її фонди. Цього разу комісії було представлено близько 300 робіт... Саме стільки пейзажів та портретів написали учасники пленеру за 24 дні.

– Я глибоко вражена побаченим, – сказала на закритті XIII міжнародного репінського пленеру завідувач відділу образотворчого мистецтва Міністерства культури України Євгенія Крутоголов. – Художники попрацювали досить плідно. Комісії довелося нелегко при оцінюванні робіт, оскільки всі вони виконані на високому професійному рівні і гідні поповнити колекцію будь-якого знаного музею.

Через два роки громадськість відзначатиме 170-річчя з дня народження Іллі Рєпіна. Саме в ті ювілейні дні проходитиме XV міжнародний репінський пленер. А в тому, що він відбудеться, немає сумніву ні в Чугуївського міського голови Галини Мінаєвої, ні у Віктора Ковтуна, ні в Алли Сазонової – ініціаторів і засновників цього пленеру.

Тут представлені такі шедеври, яких немає навіть у національних музеях. Я просто захоплені від побаченого, – зазначила Світлана Набутовська.

Атмосфера на пленері просто святкова, аура енергетично збагачує, а емоції переповнюють душу. Я радий, що мені вдалося побувати на батьківщині Іллі Рєпіна, – додає викладач Воронежської державної академії мистецтв Євген Кострюков.

За положенням про закінченню пленеру авторитетна комісія, яку очолює голова Харківської обласної організації спілки художників України, народний художник України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Віктор Ковтун

Володимир СУБОТА,
власкор «Культури і життя»
м. Чугуїв,
Харківська область
Фото автора
та В'ячеслава ІЛЬЧАКОВА

Чотири дні яскравого кіно

У Львові завершився V Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art.

Упродовж чотирьох днів львів'яни та гості міста мали змогу переглянути 97 короткометражних фільмів із 36 країн світу. Цей захід посправжньому відповідав статусу міжнародного, адже до його участі були запрошені цікаві постаті європейського та українського кіно: відомий французький кінорежисер Вінсент Мур, ісландська режисер Ізольда Угадоттір, які разом із Іллею Гладштейном, куратором короткометражної програми Міжнародного кінофестивалю «Молодість» були членами журі. Також до Львова приїхали режисери Фелікс Дюфур-Лапер'єр із Канади, Томас Габелі з Угорщини й українські представники жанру короткометражних стрічок Лариса Артюгіна, Макс Афанасьєв, Олександр Юдін, Андрій Зланіч тощо.

Незважаючи на те, що цього річний фестиваль, який зазвичай проходить у травні, перенесли на спекотні липневі дні, у Палаці мистецтв яблуку ніде було власти. За словами організаторів, його відвідало понад півтори тисячі людей.

Цьогорічний Wiz-Art представляв короткометражні стрічки у трьох категоріях: ігрова, анімаційна та експериментальна. Окрім найновіших та найактуальніших робіт із України та з-за кордону, до програми входили також ретроспективи фестивалів-партнерів із Італії та Угорщини.

В останній день свята кіно демонструвався спеціальний блок українських короткометражних фільмів «Платче, але знімайте», який заслуговує на особливу увагу. Кожна з дев'яти представлених стрічок цікава по-своєму. Це переважно роботи випускників та студентів Київського національного університету кіно і телебачення імені Карпенка-Карого. Глядачі тепло сприйняли фільм «Любов і прага» режисера і сценариста Олександра Юдіна, «Дуже-вільний» Христини Данилової, «Птахів» Миколи Лиськова. Цікаві знахідки є у стрічках «Птах, що мовчав» Анастасії Максимчук, «Ману і капуста» Олександра Позднякова, «Без кінця» Катерини Чепік та «Шедевр» Родіона Шуба. Зацікавила робота режисера з Ужгорода Олега Варфоломеєва «Люзія щастя». У ній поставлено глибоке питання: хто щасливіший – успішний підприємець, який володіє ятками на базарі, займається благочинною діяльністю, чи малий циганчук, що краде на цих ятках яблука, проводить кожен день у пошуку шматка хліба і ділить його з бродячою собакою? Автор дуже тонко вловив моральний аспект сьогодення і виразив його у цій

Під час вручення нагород

короткометражній стрічці, що не привернула уваги журі, але про смаки не сперечаються.

До сліз (від сміху) доводив публіку фільм «Жовта квітка для месьє Бурійона» режисера, викладача університету імені Карпенка-Карого Лариси Артюгіної (вона уже була показана на Одеському кінофестивалі). Як акторка там спробувала себе її учениця Христина Данилова, і їй це вдалося. Нагадаємо, що Христина приїхала до Львова зі своїм фільмом «Дуже-вільний». Шкода, що жодна з українських стрічок не отримала відзнаки.

«Я уже вчетверте на цьому фестивалі, то ж маю можливість бачити, як відбувається прогрес в українській панорамі, – ділиться враженнями режисер Данило Прима-Самулецький із Києва. – Коли я вдруге відвідав цей захід, то зрозумів, що потрібно щось зробити для того, аби підсилити українську програму. Я цим займався, співпрацюючи з організаторами фестивалю в Києві. Ми навіть робили спеціальний відбір: з двадцяти робіт на фестиваль потрапило лише п'ять... Свої фільми тут не презентував, оскільки відокремлюю себе як організатора.

Короткометражне кіно має свою специфіку: менше часу, менше кадрів, щоб виразити ідею. Зазвичай воно триває від п'яти до п'ятнадцяти хвилин і потребує дуже чіткого розуміння драматургії. Не може бути зайвих кадрів, тому що кіно не відбудеться, глядач його не зрозуміє. Спасибі Wiz-Art. Це є найкращий, дійсно єдиний фестиваль короткометражного кіно в Україні. Я сподіваюся, що він і далі розвиватиметься і докладу до цього максимум зусиль».

А ось якої думки про фестиваль Катерина Черней, випускниця Київського міжнародного університету за спеціальністю «режисура, кіно і телебачення»: «Мене найбільше вразив на цьому фестивалі Пол О'Донах'ю, митець із Ірландії, який озвучує зображення і

передає візуальну частину через аудіо і навпаки. Це напрямок сучасних технологій: він під'єднує обладнання 60–70-х років до своєї аудіо- та відеотехніки і творить візуальні експерименти. А загалом мені сподобалось багато фільмів».

Запитую, що думає Катерина про сучасний український короткометражний фільм. «Сучасний короткий метр – це чудово, тому що людина може себе проявити через образ, через музичні домінанти, через різноманітні техніки, може виразити ідеї, які назріли в нашому суспільстві, і водночас бути лако-

«Абсурд, усе перевернуто з голови на ноги, незвичність. Циганчук, який краде, – позитивний герой, а людина, що багато працює, – негативний. Знову на екрані суспільне дно: сміттєзвалища, наркомаї, тюрми, нелегали. Бедгранд – вдячна тема для митців. Набридли все це. А де позитив, де людина праці? – така думка старшого львів'янина пана Миколи. – Понакупували діти техніки і бавляться у великих режисерів. Учаться за гроші у тих вузах. Та колись у Карпенка-Карого було не так просто поступити...»

Глядачі мали змогу спілкуватися з режисерами у форматі «Питання-відповідь»

нічною. Треба, щоб люди мали можливість купити збірку цих фільмів і дивитися їх вдома, збагачуючись культурно і духовно. Короткий метр – це можливість експериментувати і показувати новітні можливості митців, їх переживання, які відрізняються від масової культури».

«Людам тут цікаво, мене приємно здивувало те, що навіть тапчани принесли, – каже киянин Олексій Сиволаб. – Траплялись якісь технічні неполадки, але де їх не буває? Мені на цьому фестивалі сподобалось кілька анімаційних робіт, зокрема «Комод», також фільм «Фабрика».

Олексій працює на телебаченні сценаристом. Обіцяв, що наступного року привезе до Львова свій фільм.

Але повернемося до фільмів. Гран-прі отримала шведська стрічка «Грибок» Шарлотти Міллер – «за чудове почуття гумору, надзвичайну акторську гру та виняткове розуміння людських вад». Цю картину журі представило як приклад автентично розказаної історії та витонченої режисури.

Найкращий ігровий фільм – «Фабрика» бразильського режисера Алі Мурітіби. Це історія про в'язня, який переконує свою матір принести в тюрму мобільний телефон. Він потрібен йому для того, щоб привітати з днем народження свою п'ятирічну доньку. Фільм справді глибоко психологічний, про велику батьківську любов, яка долає будь-які перепони.

Найкраща експериментальна робота – «Не залишай ні хмаринки» Пабло Гонзалеса (Франція – Німеччина). Це фільм про цікавий та інтригуючий світ мрій. Режисер народився у Мексиці, виріс у Колумбії, вчився в Парижі, а живе там, де працює. Основна тема його досліджень – репрезентація насильства у латиноамериканському кіно.

Найкращим анімаційним фільмом визнано «Річ у кутку» Зоє Берітуа з Іспанії – «за представлення психоаналізу в анімації та заклик до прийняття власної паскудності».

Приз глядацьких симпатій отримала італійська стрічка «Радіо 108.1 FM 15» Анджело і Джузеппе Капассо. Дійові особи – водій, подорожній та радіопередача. Нічна подорож між підозрами та параноєю, коротка метафора про мас-медіа. По радіо говорять, що розшукується вбивця...

Спеціальну відзнаку журі отримали ще два фільми: анімаційний «Комод» Санні Лактінена з Фінляндії – «за проявлене завзяття у роботі над собою та персонажем, влучність метафори та досконалість візуалізації» і «Перешкода» Роландо Колла зі Швеції – «за сильне та реалістичне представлення життя біженця та важливість цього життя у час нетолерантності в Європі. Окрім перегляду стрічок кожного дня у Палаці мистецтв відбувались майстер-класи і навчальна частина. Глядачі мали змогу спілкуватися з режисерами у форматі «Питання – відповідь». Як сказала співзасновник і директор фестивалю Ольга Рейтер, цього напрямку організатори дотримуватимуться й надалі. І наступного року навчальна частина буде ще масштабнішою.

Про цікаві екскурсії містом із захопленням говорила режисер, член журі Ізольда Угадоттір з Ісландії.

Незалежний французький режисер Вінсент Мур встиг перед фестивалем побувати в Карпатах. Йому організували поїздку у такі високогірні села, куди не кожен турист добереться. Вінсент встиг відзняти там фільми і презентувати їх на фестивалі. Цей режисер цікавий тим, що у його роботах присутня наживо виконувана музика. Він знімав документальні фільми, працюючи з всесвітньо відомими музичними колективами.

Львівський фестиваль короткометражних фільмів уже сьогодні називають фундаментом короткометражного кіно в Західній Україні і ще однією візитівкою міста.

Надія ПАСТЕРНАК
Фото Йосипа
МАРУХНЯКА та офіційного
сайта кінофестивалю

Майстер-клас і перевтілення

Спекотним видалося літо в метафоричному та в прямому сенсі для акторів Полтавського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М. Гоголя. Погодні умови виснажували фізично і морально та безмірну радість дарувало народження двох вистав. Кожний з режисерів мав власний «почерк», особливі вимоги, індивідуальний стиль, не схожі естетичні напрямки, дві різні постановочні технології, тож актори не тільки засвоїли «майстер-клас», але й гідно витримали іспит на професійність.

Виставу «Соло для годинника з передзвоном» Освальда Заградника здійснив лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, народний артист Росії, лауреат Державної премії РСФСР імені К. Станіславського Олександр Дзекун. П'єса словацького драматурга належить до «вічних тем», тому вже сорок років не сходить зі сцен Європи, Росії, України. Режисер запропонував нову версію в жанрі ретро-гротеску, загострено окреслюючи конфлікт поколінь: егоїстичну, глузливу молодь і доволі дивакуватих, самотніх, зворушливо беззахисних старих.

Образ годинника, що безжалісно відраховує час, ніби перемелюючи своїм механізмом долі людей, поколінь, поглинаючи їхнє життя, влучно виникає завдяки накладному обертовому колу, що нагадував циферблат та боксерську грушу-маятник – сценографія О. Дзекун. Кожну деталь декорацій, реквізиту, костюмів підбирав особисто. Події п'єси розгортаються в часи «розвинутого соціалізму», тому екслюзивні речі з «блошиного» ринку мали створити достеменно і правдиву атмосферу помешкання героїв. Такої ж правди, без награвання, без штампів жорстко та безкомпромісно вимагав режисер і від акторів. Важко було ламати стереотипи, дехто не витримав, тож за власним бажанням вийшов із проекту, змінював

Вистава «Легенда про Тараса». Фото Максима Мотайла

виконавців і сам режисер. Результат постановки сприйняли неоднозначно. Розмірений ритм розвитку подій, голоси природні, тихі, без форсування звуку, все відбувається в реальному часі. Знайомі полтавцям актори дивували новими образами та незвичною виконавською манерою. Фактурний, завжди затребуваний як «герой-коханець», заслужений артист України Олег Шеремет відкрив нові грані психологічно складної ролі Франтішека Абея, відомий комік театру Володимир Морус створив образ мрійника-годинника пана Райнера, образ пані Конті, «жінки срібного століття» втілила Людмила Тимофєєва, чуйного, трепетно закоханого старенького пана Хмелика зіграли молоді актори Тимофій Зінченко та Ігор Яковенко. Оплесками глядачі супроводжували сцену за участю пана Мітча у виконанні народного артиста України Юрія Попова, багато компліментів, високу оцінку професійної майстерності та творчої фантазії дістав актор від О. Дзекун. Старанно втілювали режисерський задум Артур Редько в ролі онука пана Абея Павела та Олександра Галатченко в ролі його нареченої Даші.

Несподіваним виявилось співвідношення годинника на

пожежній вежі, який весь час намагається полагодити пан Райнер, з місцевим «Біг-Беном». Насправді, вже багато років полтавці не чули його «голосу», тож срібний передзвін позивними «Моя Полтава» у фіналі вистави приголомшив глядачів. Особливою подією для театру стала присутність на прем'єрі вистави перекладача п'єси, письменника, театрального критика, кандидата мистецтвознавства, професора, заслуженого діяча мистецтв України Василя Неволова, який висловив свої враження, побажання, теплі слова напуття.

Другою прем'єрою стала вистава «Легенда про Тараса» за мотивами повісті Миколи Гоголя «Тарас Бульба». Дивовижно яскраве, динамічне, співоче народне дійство створив режисер, сценограф, автор музики і лібрето Олексій Коломійцев. Останнім часом це ім'я стало доволі відомим в Україні та за кордоном. Його музичні вистави, опери і мюзикли на сценах театрів Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Донецька, Дніпропетровська, Москви, привертають увагу своїм креативним стилем, сміливими експериментами, новими формами виразності.

Безсмертна гоголівська повість про героїчну боротьбу українського козацтва, кохання і трагічний конфлікт між почуттями та обов'язком представлена в найсучаснішому жанрі «лайт-опера» («легка» опера – симбіоз елементів опери, оперети і мюзиклу, поєднання різних музичних напрямків і стилів). Знайомий зі школи твір постає в новій інтерпретації. Вистава видовишна і легка для сприймання, водночас глибока за змістом. Цікаве сценографічне рішення вистави створює ілюзію величезної діари, яка ніби оживає, розгортаючи перед глядачем мальовничі картини баталій і народних сцен. О. Коломійцев філігранно вплітає в масове народне дійство короткі епізоди спогадів, вражень і думок людей, які наче стоп-кадри складають кінострічку життя героїв. Улюблений прийом режисера – швидка зміна візуальних картин під час затемнення, що вимагає неабиякої вправності. Недаремно режисер заборонив акторам називатися масовкою, адже кожен із півсотні учасників – вагома складова злагодженого акторського ансамблю.

Образи, створені акторами, лаконічні та виразні, поголівівськи точні: колоритний, експресивний, харизматичний Тарас Бульба – народний артист України Василь Голуб; щира, страждаюча Мати – Наталія Сизова та Ніна Савченко; вольовий, упевнений у собі Остап – Тимофій Зінченко; романтичний, палко закоханий Андрій – Геннадій Продайко, Панночка – ніжна, трепетна, беззахисна у виконанні Анни Харченко та шляхетно витончена і спокуслива у виконанні Олександри Галатченко. Яскравими перлинами на сценічному полотні вистави виблискують епізодичні персонажі у виконанні Володимира Моруса (Кирдяга), Віталія Крапиви (Вчитель), Сергія Озерянка (Павло Очерет), Богдана Чернявського та Сергія Прокоповича (Кожовий), Ігоря Яковенка (Микола Сич), Катерини Філатової і

Світлани Коломієць (Татарка), народного артиста України Юрія Попова (Старий козак), заслуженого артиста України Олега Шеремета (Воевода), Артура Редька (Козак).

Беззаперечною окрасою вистави стала музика. Композитор свідомо припускався ризику, конкуруючи з оперою М. Лисенка, але результат виявився успішний (приголомшливий). З перших хвилин звучання потужної, багатомірної, насиченої експресією інструментальної композиції, глядачі поринали в атмосферу героїчного минулого України, страждань, туги та відчайдушного козацького лицарства. Як і видатний композитор-класик, О. Коломійцев посилався на українські народні пісні, вдало використавши багатоголосся хоралів, автентичний спів. Справжню насолоду дістали глядачі від вокальних номерів у виконанні народного артиста України Василя Голуба, Геннадія Продайка, Віталія Крапиви, Сергія Озерянка, заслуженого артиста України Миколи Дудника, Вікторії Ягодки, Юлії Орлової, Лідії Кретової, Наталії Верченко, етнічного гурту «Стрибожі внуці» (керівник Аліна Луцай). Тонко відчувши співзвуччя текстів народних пісень з реальним життям, режисер природно акцентує на актуальності теми. Музичний номер «Зажурилась Україна» звучав сумно не тільки через напади турків і татар минулих століть, але й, здається, відгукнувся боєм українського народу через сучасні політичні колізії, тому глядачі вигукували «Браво!» Вражаючим став фінал першої дії – пісня «Ой, зійшла зоря над Почаєвом». Зворушені промовою Кирдяги запроваджені рушати у похід на Дубно. Обличчя натхнені, в міцних руках списи, козацькі прапори та січові корогви, а над військом крізь прозорий дим виринає образ Богородиці (Вікторія Ягодка), величний голос якої торкається глибин душі, дарує віру в перемогу.

Почуття справжнього патріотизму породжує вистава, створює піднесений настрій, викликає бурхливі емоції. Кожний із двох показів завершувався гучними оваціями на честь тих, хто був причетний до феєричного дійства. Разом із Олексієм Коломійцевим над виставою працювали: диригент, народний артист України Віталій Скакун, художник Ірина Кліменченко, балетмейстер Світлана Мельник, хормейстер В'ячеслав Орищенко, концертмейстер Наталія Зайко, художник по світлу Лариса Йова, звукорежисер Ігор Саблін. Присутній на прем'єрі заступник голови Полтавської обласної ради Володимир Онищенко назвав «Легенду про Тараса» гідною назви «Дума про Україну», витвором мистецтва європейського рівня.

Лада ЛАБЗОВА

Вистава «Соло для годинника з передзвоном». Фото Володимира Величка

Співпричетність революції й кохання

У Малій галереї Мистецького Арсеналу відкрилася виставка документальних фото легендарних художників Дієго Рівери і Фріди Кало.

«Співпричетність. Дієго і Фріда» презентувало Посольство Мексики у рамках заходів до 20-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Мексикою та Україною. Проект, куратором якого стала Надя Перевізник, здійснено у співпраці з Національним культурно-мистецьким комплексом «Мистецький Арсенал».

Колекція фотографій відображає союз митців, коханців і громадських активістів, життю і творчості яких присвячено

Дієго і Фріда

не одну книгу і художній фільм. Дієго Рівера (1886–1957) був і залишається одним із найвідоміших мексиканських художників-монументалістів,

його творчість має яскраве соціальне забарвлення і нині присутня у міських середовищах його батьківщини. Фріда Кало (1907–1954) – унікальна мексиканська художниця зі складною, навіть трагічною долею, роботи якої створені під впливом індіанських культур, європейських напрямків символізму та сюрреалізму.

Виставка «Співпричетність» – це добірка документальних фото, зроблених авторами у період між 1911 та 1957 роками. Назва відображає задум відбору: в експозиції показано події, співучасниками яких у той чи інший спосіб були Рівера і Кало – від революції у Мексиці 1910–1917

років, коли Фріди було три роки, а Дієго відкривав свою першу виставку. Відображають світліни і бурхливі мексиканські комуністичні демонстрації постреволуційного періоду. У 1929-му почалося подружнє життя знаменитої пари, що з перервами тривало більш ніж чверть століття. Тож експозиція показує ще й те, як двох непересічних митців поєднали не тільки мистецтво чи то навіть спільність політичних поглядів, – велика любов.

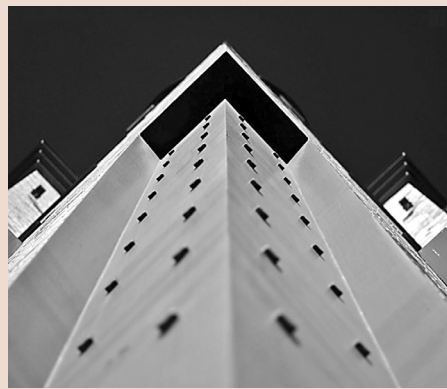
Організатори «Співпричетності» обіцяють, що у рамках виставкового проекту також відбудуться освітні лекції та покази документальних фільмів про Фріду і Дієго.

Тиха музика фото

У столичній галереї Brucie Collections працює спільна виставка молодих, проте добре відомих у світі українських фотохудожників Антона Черкашина і Дмитра Богачука. Світліни на межі абстракції нагадують живопис та дивують своєю медитативністю. Майже дзен – але по-українськи!

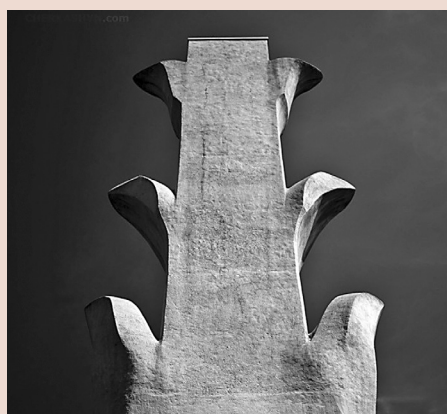
Киянин Дмитро Богачук, випускник Національної академії культури та мистецтва, вже відзначений критиками як багатообіцяючий молодий автор, творчість якого присвячена пейзажній фотографії. За п'ять років активної кар'єри Дмитро встиг стати учасником кількох помітних колективних виставок в Україні та Росії, таких, як Fotostyle у 2010 році. Його роботи публікуються в журналах по всьому світу. У 2011-му він став переможцем конкурсу концептуальної пейзажної фотографії в проекті Artlimited, Франція.

Фотографує поєднання лаконічності образів і м'яких атмосферних кольорних рішень, які створюють у глядача особливий споглядальний настрій.

Антон Черкашин народився в 1976 році в Росії. Живе в Києві. Отримав ступінь магістра архітектури в Київському національному університеті будівництва та архітектури. Співзасновник та арт-директор компанії A2 Design, співзасновник архітектурно-креативної лабораторії Fabrique de FORMe, співзасновник і директор спільного українсько-швейцарського проектного бюро Living Architecture. Викладає у Київському національному університеті будівництва та архітектури та в European Design School. Об'єктами власних зйомок Антон частогусто обирає архітектурні споруди. Немов колись у Родченка, під поглядом його фотокамери суто геометричні форми немов оживають і починають жити власним життям, децю схожим на музику.

Фото Дмитра БОГАЧУКА (зверху), Антона ЧЕРКАШИНА

Проявлений час

У фотогалереї «Камера» взялися проявляти... час! Авжеж, там відкривається персональна виставка патріарха польського фото Кшиштофа Войцеховського «Проявлений час». На відвідувача чекають філософські, споглядальні світліни, які вже ввійшли до підручників історії мистецтва.

Кшиштоф П. Войцеховський (нар. 1947) – видатна постать сучасної польської фотографії. Окрім фото, він займається відео, також є куратором, автором текстів і активним учасником художнього процесу у Польщі. Фізик за освітою, Войцеховський фотографує від кінця 1960-х років. Його творчість розвивалася у двох напрямках – метафоричному (серії «Parabola», «Musica Muta») та парапубліцистичному («Левантинські оповіді», «Кольори боротьби»).

Пан Кшиштоф – автор численних персональних і групових виставок у Польщі та світі. Із 1975 року – член Спільки польських митців-фотографів. Від початку 1990-х працював у легендарній Малій галереї Спільки фотографів та Центру сучасного мистецтва у Варшаві. Професійний перекладач літератури з чеської та словацької мов.

«... найвлучніше характеризує розлеглу щонайменше на чотири декади фотографічну творчість Кшиштофа Войцеховського вірністю переконанню, що фотографія, підлягаючи різним змінам – значень, техніки, концептів, стається щораз більше складовою ширшого поля візуальних мистецтв, залишаючись тим засобом, що надає необмежену можливість спілкування не тільки з глядачем, але також із самим собою», (Марек Григель, «Проявлені Образи», 2010).

На виставці Кшиштофа Войцеховського

Бієнале назавжди

Хоча Перша Київська бієнале сучасного мистецтва урочисто фінішувала 31 липня, її й досі може відвідати кожен. До того ж, у будь-який момент. У віртуальному режимі мистецький форум продовжує роботу на сайті arsenale2012.com

Нова функція стане у пригоді не тільки шанувальникам мистецтва, але і журналістам та фахівцям-музейникам, вважають у Мистецькому Арсеналі. Можливість і надалі долучатися до світового та вітчизняного сучасного мистецтва всім охочим надала Студія віртуальних турів «3D-VISION» із Вінниці. Троє її співробітників – фотограф, дизайнер та програміст – працювали над створенням туру два тижні.

Фото з сайту arsenale2012.com

Саме лише фотографування експозиції забрало два дні.

За словами директора студії Віталія Гринька, «головною метою віртуальної екскурсії

була презентація комплексу «Мистецький Арсенал» як закладу, що надає людям можливість бути ближчими до мистецтва, адже цей комплекс

є одним із найкращих проєктів у галузі культури України. У даному випадку ми вважаємо своєю місією популяризацію мистецтва, зокрема і української спадщини».

Перша Київська міжнародна бієнале сучасного мистецтва ARSENALE 2012 відбулася 24 травня – 31 липня 2012 року у Мистецькому Арсеналі в Києві під гаслом «Найкращі часи, найгірші часи – Відродження та Апокаліпсис у сучасному мистецтві». У виставці взяли участь 100 зірок світової арт-сцени з 30 країн світу. На 24 000 квадратних метрів експозиційної площі було представлено 250 найактуальніших творів сучасного мистецтва.

Сторінку підготувала Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Інколи відкриваєш книгу і вже не можеш відірватися...

«Idee – це капітал,
якщо вони попадають
на розумний ґрунт...»
Джордж Еліот

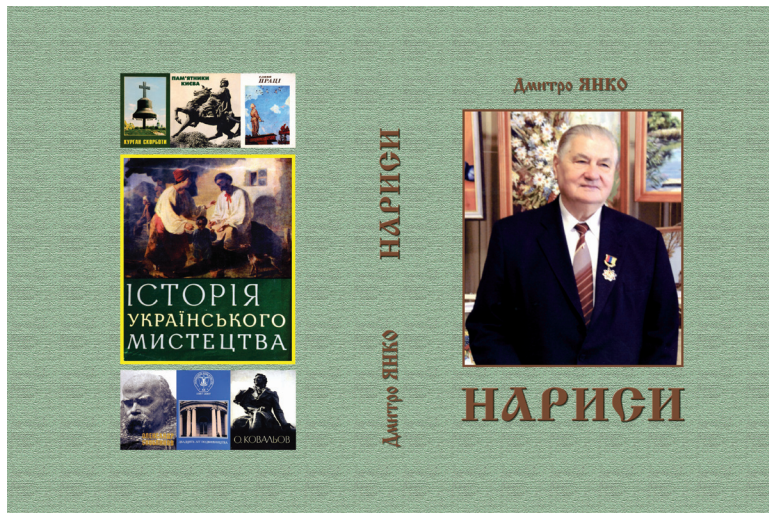
Коли Дмитро Янко подарував мені щойно надруковані «Нариси», я занурилася у вивчення цього раритетного видання. Чимало провідних подій на культурно-мистецькій ниві України ХХ століття висвітлив Дмитро Григорович. Він сам був учасником заходів, про які розповідається у книзі, і головне, добре знав людей, про котрих у ній ідеться. Це не тільки яскраві особистості на мистецькому тлі української культури, а й вірні друзі та побратими в діяльності Українського фонду культури.

Вражає його феноменальна пам'ять, і ота, ні з чим незрівнянна доброзичливість та шляхетність, коли він спілкується з людьми. Свої глибокі знання Янко збагатив на практиці, бо протягом життя слугував країні на ідеологічному поприщі. Він брав участь у створенні важливих законів, програм, творчих проєктів, які відзначалися на державному рівні. Створював монографії про художників, постійно друкувався у пресі.

У книзі розкривається духовний стан українського суспільства протягом другої половини ХХ – початку ХХІ ст. До збірника ввійшло 90 різнопланових нарисів як витоків монографій, каталогів, буклетів, окремих публікацій, написаних упродовж 2005–2010 років. Розглядати матеріал можна за кількома напрямками – окремі особистості, загальнодержавні події, мистецькі погляди... Завдяки всебічній освіченості автора, кожний розділ має важливу інформацію енциклопедичного рівня. Його нариси дають нам змогу дізнатися про морально-етичне середовище суспільства, його складні перипетії.

Наприклад, про відродження Товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Автор привертає увагу суспільства до героїчного минулого народу, як-от діяльність створеного товариства «Меморіал». А завдяки заснованій Спілці краєзнавців та кобзарів було збережене кобзарство. Зараз важко уявити освітянську науку без Києво-Могилянської академії, про її відродження теж ідеться в нарисах.

Окреме дослідження присвячене створенню музейного комплексу під відкритим небом: у селищі Пирогів, під Києвом, був сформований «Музей народної архітектури та побуту України». З вдячністю згадує Дмитро Григорович видатного діяча культури, академіка П. Тронька, за його підтримки був заснований Державний історико-культурний

музей-заповідник Хортиця, ініційована відбудова Золотих воріт у Києві та будівництво Музею історії Великої Вітчизняної війни тощо.

Але основним стрижнем нарисів стали спогади про окремих людей, з якими пліч-о-пліч працював, товаришував Дмитро Янко. Цікаві розповіді й про відкриття пам'яток, презентації виставок образотворчого мистецтва, фестивалі народної творчості, конкурси.

Не забудьмо і про глибокі знання Янка з історії мистецької спадщини українського суспільства. Яку б тему не порушували співрозмовники, в спогадах Дмитра Григоровича завжди оживає унікальна інформація. І недаремно, бо понад півстоліття Янко знаходиться у царині духовності українського народу. І сьогодні він цікавиться всім, що стосується культурно-мистецьких подій в державі, його змістовні статті постійно висвітлюють це у періодичній пресі. Дмитро Григорович цінує свою команду, членів Українського фонду культури, а це державні посадовці, видатні творчі особистості, науковці та громадські діячі. Про них ми дізнаємося зі спогадів.

Відзначимо й ряд досліджень в галузі монументальної пластики – це створення монумента князю Володимирі, пам'яток О. Пушкіну, Б. Хмельницькому, Т. Шевченку, М. Гоголю, М. Лисенку, М. Рильському, І. Франку. Цікаво відображений автором творчий шлях народного художника України Василя Бородея. В портретній галереї скульптора – Леся Українка, П. Тичина, Л. Ревуцький, Т. Шевченко, О. Пушкін, А. Міцкевич, Т. Яблонська, В. Касіян. За допомогою творчості Бородея, автор створює своєрідний літопис знакових подій держави: від козацької теми в образі Богуня до увіковічення пам'яті про Велику Вітчизняну війну. Саме за ініціативою Янка були створені пам'ятники двічі Героям Радянського Союзу С. Ковпаку, О. Федорову; до 1500-ліття Києва споруджено знаковий пам'ятник

засновникам Києва – братам Кію, Щеку і Хориву та їхній сестрі Либіді.

УФК багато зробив для повернення раритетних творів в Україну. А Дмитро Янко, як член Національної комісії у справах ЮНЕСКО Міністерства закордонних справ України сприяв встановленню пам'яток – ученому М. Грушевському, письменнику І. Гончару, архітектору В. Гордецькому, актору М. Яковченку, співакам А. Солов'яненку та І. Козловському...

Вам цікаво докладніше дізнатися про живописців? Будь ласка, в книзі розповідається про Київську школу малювання, яка була заснована М. Мурашко, і стала основою для створення вищого навчального закладу. У нарисі про творчість майстра батального живопису М. Самокіша розкриваються історичні події в Україні. Добре відображена діяльність видатного художника і педагога Олексія

України, лауреатом Державної премії України імені Т. Шевченка Сергієм Шишко (1911–1997). Почесний громадянин Києва присвятив рідному місту свої живописні доробки, на яких вирує романтична краса столиці України. Розповідається в книзі про Василя Касіяна, який отримав Державну премію УРСР ім. Тараса Шевченка у 1964 році за твори на Шевченківську тему.

Із когорти семидесятників Янко виділяє Василя Гуріна. Дійсно, глибокі за змістом живописні полотна художника закарбували важливі події в державі. Ми дізнаємося і про лихоліття Великої Вітчизняної війни і про радість мирного сьогодення. Янко називає провідні твори живописця: «А льон цвіте», «Відлуння минулого», «Матері ждуть», «Перша весна», «Зимова поезія», «В степу».

Не минув мистецтвознавець і музичної теми. Серед оперних артистів він віддає належне солісту Київського театру опери та балету Миколі Шопші.

За допомогою скульптурних творів Ковальова ілюструє інтелектуальний, науковий та духовний рівень життя України. В нарисах створена галерея портретів Б. Гмирі, П. Чайковського, В. Глушка, М. Рильського.

Дмитро Григорович підкреслює душевне тепло, любов до життя, красу навколишнього світу у нарисах про самотнього живописця Володимира Сингаївського (1933–2010). Він залишив нащадкам розкішні пейзажі, тематичні картини.

Від такого фундаментального видання «...і користь і честь». Книга прислужиться не тільки фахівцям, а й молодому поколінню, як підручник яскравих історичних подій та самотніх постатей на культурно-мистецькій ниві України

Шовкуненка. Портретна галерея Карпа Трохименка свідчить про видатних діячів історії, культури, простих трудівників того періоду. Неймовірно цінні матеріали про багатогранну творчу діяльність М. Дегеруса. Серія естампів «Шляхами України» всебічно представляє нашу державу на Всеукраїнській сільськогосподарській виставці 1939 року в Москві.

Із нарисів ми дізнаємося про урядових посадовців, які працювали та впливали на духовний розвиток держави в той чи інший час. Так, за підтримки колишнього міністра культури Ростислава Бабійчука упродовж 15 років в Україні формувався ренесанс українського мистецтва і культури (ідеться про 50 та 60 роки).

Теплі спогади автора пов'язані з народним художником

про самотній оазис народної творчості в Петриківцях. Називає імена провідних майстринь петриківського розпису: Н. Білокінь, П. Глущенко, М. Тимченко, В. Клименко-Жукову, родину Павленків, В. Панко, Г. Назаренко, В. Міленко тощо. Автор підкреслює неповторний яскравий колорит петриківської школи розпису.

Не залишилася поза увагою Янка ціла плеяда художників, які самовіддано працювали на педагогічній ниві. В цій когорті лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка В. Нечепла, В. Чепелик, О. Ломикін, В. Сидорук, Т. Яблонська, Василь Зноба, П. Печорний, М. Шелест, І. Черниш.

Цікаві матеріали про О. Скоблікову, М. Романишину, М. Бельського, А. Гайдамаку, М. Озерного, М. Кривенку, К. Покуліто, А. Радзіховського, С. Лосицького, В. Новіковського, П. Білана, В. Ковтуна тощо. Пишається Янко і родинною творчістю Джусів, Адаменків.

Автор привертає увагу сучасників до таких самородків, як Василь Навроцький. Він самотужки опанував мистецтво живопису і створив твори, які не тільки побачив широкий загал в Україні, їх придбали численні установи іноземних держав. Навроцький був співцем рідної землі, саме такими стали його полотна: «Вечір», «На лугу», «Сільське подвір'я», «Ранок над Дніпром» тощо.

У нарисах Дмитра Янка відображена діяльність видавництва «Криниця», Академії геральдики, міжнародних книжкових виставок-ярмарків. Вихід у світ творів В. Симоненка, поетичних збірок О. Ющенка, творів журналіста Б. Іваненка, письменника Ю. Мушкетика завжди супроводжувалися яскравими презентаціями, круглими столами, конференціями.

Дмитро Григорович всім серцем підтримує книговидання, згадує плідну діяльність у цьому напрямку з М. Бажаном, П. Троньком, В. Заболотним. Саме завдяки їм набули вагомості енциклопедичні видання з історії українського мистецтва.

«Нариси» Дмитра Янка із легкістю читаються, запам'ятовуються своєю значимою інформацією.

Дійсно, від такого фундаментального видання «...і користь і честь». Книга прислужиться не тільки фахівцям, а й молодому поколінню, як підручник яскравих історичних подій та самотніх постатей на культурно-мистецькій ниві України. В цілому це вагоме підґрунтя для сучасної культурології та цінний спадок для нащадків.

**Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець**

Вона спізнала «радість творення і блаженство натхнення»

Відійшла у вічність Ірина Калинець – поетеса, прозаїк, публіцист, культуролог, літературознавець, громадський діяч, депутат Верховної Ради України першого демократичного скликання. Вона із тої верстви шістдесятників, котрі стали дисидентами. Студіювала славистику у Львівському університеті ім. Франка, працювала у львівських школах, в незалежній Україні очолювала управління освіти Львівської області.

За громадську діяльність їй присвоєно титул «Героїня світу» (США), нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня. Тепер до нас промовлятимуть її твори: збірки «Поезії» 1991 р., «Лісовий Никифор» 1965 р., «Оранта» 1969–1970 рр., «Дорога вигнання» 1968–1971 рр., «Крізь камінь» 1972–1979 рр., «Остання з плакальниць» 1974–1979 рр., «Тирсою в полі» 1973–1979 рр.

У 1997 році побачив світ її детективний роман «Вбивство тисячолітньої давності». Цей жанр визрів на основі авторських студій історії Київської Русі – України й акцентує увагу на актуальну нині проблему

українофобії. Є в Ірини Калинець і гостросюжетна новелістика: «Пси», «Повернення», наукові видання: «Гуни – нащадки Ізраїля», «Студії над «Словом о полку Ігоревім», «Епоха гунів та її передісторія: у світлі біблійних джерел» та чимало інших.

За словами Ігоря Калинця, Ірині «судилося спізнати радість творення і блаженство натхнення», яким опромінена вся її діяльність. Публіцистичні статті, тематичні огляди, есе, полемічні матеріали, інтерв'ю «розсіпані» у багатьох періодичних виданнях. Тематика їх найрізноманітніша: культурологічна, політична, релігійно-церковна, державотворча, літературно-мистецька, мемуарна...

Ірина Калинець по праву належить до покоління Великих Українців. Вона своїм духом творила інший, вільний світ думки і чину і залишилась в ньому до кінця своїх днів.

У цьому номері газети хочемо познайомити наших читачів із поезією цієї незламної жінки і справді великої поетеси.

Зі збірки «Оранта» (1969–1970)

Безсоння

Пливу на дні рікою вулиць
У водоростях каменю обтесаного
й скутого.
Наркозом ночі занечулені
могутні нерви міста голубіють
пусткою.
Люстринове холодне сяйво місяця.
Дубіє тіло і мертвіє місто.
На всій планеті не знаходжу місця я
Для сповіді своєї тихо-грішної.
Малюється химерне сяйво у вікні.
Вп'ялися нерви в ночі щем.
Боюся ж здогаду, що, мов холодний ніж,
По серці мене раптом полосне.
З-за водоростей
Спрутом впливає
їдке зелене світло.
Лягають мацаки мені на очі
І печуть.
Рубає ніч по них.
А очі плачуть.
І я прошу:
– Дай мені, Місяцю
Крихітку сну...

Мадонна

Жінка, овита спокоєм, як таємницею.
Тулиться місяць до перс її золотим
цілунком.
Впала зірка до ока її і застигла
криницею,
голубою криницею хмільного трунку.
Під фатою – двох птахів ласкає
шепріння
І жалібно стострунтя волосся.
За нею іду, її підневільна,
на неї дивуюсь,
До неї молюся.

Ця посмішка – ласкавий сонця знак.
Ласкава посмішка, мов прощення
дарунок.
І вже в мені здійснюється війна.
І вже в мені зростають тиші вруна.
Дзвенять мечі на стику:
Хто перший згине,
Хто постане перший?
Мій Боже, чом не відведеш
Від мене гострого натхнення смерті?
Мадонно, спокійна. Як вічний час,
Що струмить доокола блаженним
світлом,
Летиться срібний нектар із зоряних чаш
Над твоїм колісковим світлом.

Затихає мій жаль.

І моя журба.
І схиляюсь тобі в коліна,
Щоб знову збудилась в мені війна,
мадонно моя,
УКРАЇНО!

ANDANTE

Осінь срібна осипається в небі.
І немає дерев, бо сама я дерево.
І немає доріг, бо сама я дорога.
І немає поля, бо сама я поле.
Чорне поле, що викочується на обрії.
Білі крила у мене – білі проліски
З-під примерзлого покрову.
І ще білий сніг над лісом.
Блукатимеш сам –
і відболить тебе біль,
Бо шукатимеш снігу
Білих пролісків просікою
Білокрилля.
А расту я зелено – досягаю на сонці.
А веду я далеко за ніч срібну осінь.
Ти не знайдеш мене
За зеленим вознем...

Возять мене коні нетрями, лісами,
Чорними дорогами, білими снігами.
Чорний кінь до степу, вороний
до хати,
Білий кінь, весільний,
многого шукати...
З поклоном йду до тебе, білий коню.
Чоло твоє осяяв місяць зірно.
Неси мене над степом і над полем
Урівень з деревом, урівень з вітром.
Не йде коханий милу зустрічати.
Самотній кінь танцює танець вільний.
Повела б я коня до хати напувати,
та кінь мій білий, кінь весільний.
Та кінь мій білий з зір спиває вина.
Та кінь весільний їсть траву шовкову.
Піду сама я степом самотини
За срібнозорим перстенцем любові...
Ой чий то кінь стоїть,
білая гривонька...

Твій храм на безімненні простору,
Де срібні обручки, немов ікони.
Де тиша виростає легко й просто,
Де білий світ, як білий квіт в долинах.

Хто вчора я – без радості, без долі?

Пришелець відчаю в монашій рясі
зречень...

Якщо для мене воля твоя вволена –
Даруй мені на згадку срібний перстень.

І ще молитву вуст твоїх ласкавих.
І пісню пальців – пуп'янків безмовних.
Сьогодні я із сонцем повінчалася –
Благослови мене, любове!

Казка про любов

Б'юсь відгомінням.
Тиняюсь тінню.
Руки ламаю у відчай.
Обмоталася літо павутинню
Довкола мене навечно.
Літо злітую.
День відвікую.
Сумно мені до бездолля.
Ще собі казку
Маленьку наснуку.
Казку не казку –
Просто сваволю.

Гей, відчинені ворота та й на моє
вороття.
В срібних кованих чоботях вийшло з них

моє
життя:

– Що ти їла?
що пила ти?
Де була ти?
Як жила?

– Я не їла й не пила.
По чужих дорогах йшла.
Тільки долі бадилінку
Та кохання крапельку
На містку надій знайшла.

Гей, закрилися ворота та на моє
вороття.

В срібних кованих чоботях розсердилася
життя:

– Було долі пошукати.
А кохання – берегти.
Одягай бездолля шати
І саму себе знайди.

Деся там где мене, чекає
в срібних чоботях життя.

Зажурилися ворота,
що немає вороття...

Зі збірки «Дорога вигнання» (1968–1971)

Я єсть євшан і суть моя гірка.
Скорботно злилось в ній минуле
і прийдеши,

Настояне на крові і віках,
Щоб завтра вже забулось моє ім'я.
Я єсть євшан. Полин на ваші душі,
Останній пагінець,
Та не остання кров,
Що поїть соками
нутро землі моєї.

Дзвони

А я дивлюсь, однак ж я дивлюсь
В німій тривозі на степи і гори,
І на тополь химерний візерунок,
І на ліси. Що тишею сповиті,
Ховають біль і тайну ховають
Розкиданих могилок без наймення
І без хреста. Лише замшілий камінь
Нагадує, що тут є кров жива.
І я стою над ними на колінах,
Якщо спитають. Вони питають:
Чому бездомні ми на нашій же землі?

Зі збірки «Крізь камінь» (1972–1975)

Свічник загас. Лише сльоза воскова.
Тоненький дим розлукою запах.
В вікно листок ударив, наче птах:
– Чи ти в дорогу дальню вже готова?
Востанне озирнись: твій дім, твій сад.
І цей свічник ще заясніє знову,
Коли покличе полум'ям, як словом,
В цю землю повернутися назад,
Щоб освятити з рідного порогу
Твій шлях до неї і на суд до Бога.

В.Ч.

Сторожать шлях твій зорі і віки,
і слово вибране земля сторожить,
бо ще вона нерозцвіла й порожні
спливають зерна з Божої руки.

Бо це мовчать у наслуху пророки,
Хоч наче кров, із горла слово б'є.
І ще життя не скінчене твоє,
Бо почалося в темі віків глибоких,
Коли ще тільки промінь зацвітав
Коли ще тільки Бог творив і мріяв.

Бо ще тебе чекає Україна –
Твоя єдина і свята вдова.

Василію Стусові

Ще того віку вистачить. Ще того
Життя полинного, щоб вік перебрести
Лишивши цю пустелю, як хрести
Лишають на могилах... Злого,
Найзлішого не вигадати дня,
Ніж цей, розп'ятий на дротах ослизлик...
Як тільки вечорова тінь забризне
На обрії неба, я твоє ім'я
Повторюю в молитві. Шепіт гасне,
Як гаснуть зорі в світанковій млі.
Ще того віку вистачить для щастя
Прийти і вмерти на своїй землі.

Ти, наче, не осіння. Ти пуста,
Де навіть голос повертає в горло.
Я тинь свого забутого єства,
З якого залишилась тільки гордість
І крапля крові – калиновий міст.
Прийдїть до мене, друзі й побратими,
Як плоть моя березою ростиме,
Вінчаючи сухий безлистий ліс.
Хоча б тоді... Бо ця порожня ніч
Ковтає тіло й тинь мою ковтає.
Ми ще живі, коли нас хтось кохає,
Коли на вічну пам'ять споминає,
Хустинку прикладаючи до віч.

Зі збірки «Остання з плакальниць» (1974–1979)

Ікона
Злетів на свічку запах саду –
І біле вінце зацвіло.
Над голим писаним столом
Дозріли очі... Все позаду,
Як сніг, як стіни у п'яті.
Вогонь пригас. Іскра чатує.
Так пусто. Господи, чи чує
Хтось тиху свічку – спогад мій?

Тремка долоня гріє віск.
З вікна в вікно косіє протяг.
І об'явилася навпроти
Свята Родина в сяйві іскри.

Рушник на рамі – як з плеча –
Сповзає в подиху затерплім.
Моя оголена свіча.
Ця хата.
Пуста.
День найперший...

Хрещатик, 26

Продовжуємо друкувати уривки зі спогадів заслуженого працівника культури України Ірини БЕРЕЖНОЇ «Не полишає душу пам'ять».

Пропрацювавши 30 років в літдраммовленні, радіожурналістка розповідає про те, як жили, чим переймалися радійники, коли переїхали з будинку над Дніпром на Хрещатик, 26. Тут вони зіткнули з полегшенням, бо у відбудованій по війні оселі було просторо, і літературна редакція вже не тулилася в одній кімнаті.

Тут почало здійснюватися давнє прагнення редакції створити передачу про наше Слово.

Ще над Дніпром до циклу «Поетичні сторінки» редактори включали поезії про українську мову. Володимир Сосюра виступав по радіо із віршем «О мово моя!»:

*Яка у ній сила і кличе, й сія,
Яка в ній мелодія лине
В натхнення хвилини! О мово моя,
Душа голосна України!*

Цей рядок «О мово моя, душа голосна України!» всім припав до душі. То як же, врешті-решт, з'явилися в ефірі передача «Слово про слово», а згодом і радіожурнал «Слово»!

А було це так...

«БУДЕМО НАВЧАТИСЬ МОВИ ЗОЛОТОЇ»

У будинку над Дніпром раз-по-раз виникали розмови про те, як нам необхідно мати передачу про українську мову.

Головний редактор літдрами (так нас охрестили оператори) Людмила Кузьміна і її заступник Ганна Ярошенко, слухаючи московські літературні півгодинки про російську мову, переймалися нашими бідами.

Між іншим, зроблені були московські передачі фахівцями цікаво й дохідливо.

Ганна Якимівна вибухала ідеями, як та що можна у нас зробити. Потім схоплювалась: – Та про що мова? Немає ні грошей, ні редакторів. Мовознавців, що правда, знайти можна.

До здійснення цієї мрії наблизились уже на Хрещатику. Спочатку були окремі передачі під назвою «Слово про слово», з них поступово утворився однойменний радіоцикл. Благословила його на світ редактор Ніна Бойко. В ті роки все, що було пов'язане з українським словом, народжувалося у муках.

Ніна Кіндратівна згадувала, яку негативну реакцію викликало, здавалось би, звичайне слово – **ратай**. А скільки було тоді отих «репресованих» слів – і не злічити!

За справу Ніна Бойко взялась гаряче, радилась із мовознавцями, письменниками, редакторами, режисерами. Обмірковувала вона і наше надзавдання у побудові цих передач – показати

красу рідного слова, повернути увагу слухачів до його звучання – адже воно спроможне вразити силою, гнівом, викликати обурення, збудити думку, зупинити невігласа, передати найніжніші почуття, зворушити мелодійністю.

Згадується, що поступ нашого «Слова про слово» розпочався зі слова П. Г. Тичини «Квітни, мово, наша рідна». Отже благословила радійну мету про таку передачу Ніна Бойко. І вела її Ніна Кіндратівна десь років шістнадцять.

Час, коли виходило «Слово про слово», був жорстокий. Редактор мав пильнувати, щоб ніякі занадто зболені слова не потрапили в ефір. Інакше – суворе стягнення.

Незважаючи на всі труднощі, наша передача виходила в ефір. «Слово про слово» вистояло. Естафету від Ніни Бойко прийняла Тетяна Теодорович, очоливши новостворений журнал «Слово».

Сила-силенна листів, що надходили на ці передачі, найкраще свідчення важливості мовних проблем, які вони висвітлювали.

Було таке. Тоді часто по радіо і по телебаченню виступав один високопосадовець. Доводилось чути, як він говорив: – Я рахую, що це треба було зробити інакше! Кореспондентка йому на те: – Ви справді вважаєте, що... і так далі. Він нічого не зрозумів або проігнорував. І відповідь: – Так, я рахую. . .

Телефонували мої колеги, нарікали на кореспондентку, бо, мовляв, не пояснила, не розтлумачила. То з яким задоволенням слухали згодом у «Слові» про те, що в російській мові слово «считаю» має два значення, а в нас для цих понять є різні слова.

Передачі про Слово робили досвідчені фахівці. Відчувалось, що і запрошені мовознавці, і радіопрацівники залюблені в рідну мову.

Пригадую, як цікаво пояснювали ведучі радіожурналу, заслужені артисти України, диктори Світлана Горлова і Петро Бойко оте, чому машина не може стояти обабіч дороги, а лише обіч. Бо слово «обабіч» означає, що з обох боків, чи по обидва боки. Оба, тобто два, обидва.

Уявляю, скільком слухачам, особливо школярам, запам'яталося це з нашої подачі.

У виконанні дикторів приваблювало те, що в матеріалах, які вони читали відчувалася їхня позиція, їхня зацікавленість, бажання кожним рядком, кожним словом поліпшити мовну ситуацію в Україні.

Пригадується передача «Слова», що припала на День радіо. Тетяна Теодорович запропонувала дикторам-ведучим розповісти про радіо у їхньому житті, почитати улюблені поезії. І ось

вони в ефірі. У розповіді Петра Федосійовича стільки захоплення і стільки емоцій!

Світлана Горлова в День радіо зачаровувала слухачів улюбленими поезіями. Чи можна без хвилювання слухати оте Тичинине «Ви знаєте, як липа шелестить?»

*Ви знаєте, як липа шелестить
У місячні весняні ночі? –
Кохана спить, кохана спить,
Піди, збуди, цілуй її очі.
Кохана спить... .*

Ви чули ж бо: так липа шелестить.

Цікаві коментарі про походження та значення слів готували для радіожурналу «Слово» мовознавці – доктор філологічних наук Надія Сологуб та кандидат філологічних наук Віктор Ткаченко.

Багато листів надходило в «Слово» на рубрику «Відповіді на запитання радіослухачів», яку вів видатний мовознавець, доктор філологічних наук Олександр Пономарів.

Скільки «зацькованих» слів і виразів повернулось нині в розмовну мову? Десь багато, а десь зовсім мало. Проте страху позбулися. Попри кричущі негаразди, стаємо сміливими, вчимося відстоювати своє Слово і своє право на людське життя

Виступи його були цікавими, змістовними, і що дуже важливо – дохідливими. Іноді з усмішкою, це приваблювало й запам'ятовувалося.

Не можу не згадати добрим словом і нашого літредактора Марію Олійник. Марія Григорівна знаходила помилки не лише у нас, редакторів, а й у надрукованих, відредагованих текстах.

Якось художня рада слухала радіопостановку за романом, який принаймні двічі видавався. Раптом Марія Григорівна мало не скрикнула. Що таке?

У постановці йшлося про чоловіка, страченого через повішення, і сказано про нього – шибеник. Звичайно, шибеник і шибениця – слова, близькі за звучанням. Але сприймалося це не як вішальник чи повішеник, а радше, як хлопчик-шибеник, той, що шибки б'є, тобто розбишака.

Марії Олійник подякували за те, що вберегла від нісенітниць, і зробили перезапис.

Отже, ми не лише навчали, а й вчилися одне у одного, вчилися всі разом.

Опікуючись радіожурналом «Слово», Тетяна Теодорович, ставши головним редактором, ще й друкувала в газеті «Говорить і покаже Україна» заклик метелики «Вчимося разом» – так я називала їх подумки, – перелітали ж бо з газети в газету.

Ці публікації були дуже потрібні, дієві, навчали, здавалось б, елементарним речам, але багатьом ставали в пригоді.

– Юначе, – підказувала Тетяна Іванівна, – гроші не займають, а позичують. Школярці радила: гостей не займають, а розважають. А вже студентів, – наполягала вона, – зовсім не гоже говорити, що займається в інституті, бо він там навчається. І взагалі, – підсумовує авторка, – основне значення слова «займатися» – «спалахувати», «горіти».

Політичні зміни, що час від часу відбувались у нашій країні, так чи інакше позначались у ЗМІ, а особливо в ефірі. Заговорили про діячів культури імена яких десятиліттями замовчувались.

Репресовані (живі чи мертві) ставали реабілітованими. А «репресовані слова», вилучені з ужитку, теж почали повертатися до життя, проте не одразу. Мала ще відбутися зміна державного устрою, народитися замість УРСР нова держава. Держава на ймення – Україна.

Ось тоді слова, ті самі «зацьковані», «репресовані», немов би «незрозумілі масам», спочатку струмочком, а потім і рікою почали повертатися до нас.

Тепер слово **«ратай»**, за яке ганили Ніну Бойко, можна будь-

словнику Сергія Єфремова, і Агатангела Кримського. З тавром «націоналістичного» цей словник був заборонений і вилучений з бібліотек.

Слова, що викреслювались, називали застарілими, діалектними або незрозумілими народу.

Скільки «зацькованих» слів і виразів повернулось нині в розмовну мову? Десь багато, а десь зовсім мало. Проте страху позбулися. Попри кричущі негаразди, стаємо сміливими, вчимося відстоювати своє Слово і своє право на людське життя.

Лейтмотивом у передачах про Слово звучала думка про те, що знання рідної мови, а чи мови тієї держави в якій живеш, возвеличує людину, робить її громадянином, додає самоповаги і снаги. Геніально сказано про це Тарасом Шевченком у «Кобзарі»:

*Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.*

Стає мені на згадку виступ у радіожурналі «Слово» видатного літературознавця, доктора філологічних наук Анатолія Погрібного. Розповідав він про поезію Івана Франка «Не пора».

Пригадаймо: «Не пора, не пора, не пора за невігласів лить свою кров».

Гаряче сприймали слухачі полум'яні слова Анатолія Григорівича на захист рідної мови, культури, історії, його таврування невігласів, чиновницького свавілля.

Бурхлива реакція дописувачів спонукала радійників надихнути Погрібного на свою авторську програму. Завдяки наполегливості енергійного радіожурналіста, редактора Василя Марусика з'явилась на радіо авторська програма Анатолія Погрібного «Якби ми вчилися так, як треба», що мала великий розголос.

Палкий патріот, гуманіст, інтелектуал Анатолій Погрібний не тільки в своїх наукових працях, а й у радіопередачах закликав рішуче обстоювати державність української мови, національні інтереси. Бути гідними землі, на якій живем.

Боротьбою таких відважних, як він, наша мова і набула статусу державної.

Відхід у вічність цієї світлої людини – велика втрата для України.

Перш, ніж поставити останню крапку, хочу пригадати рядки з поезії Олександра Підсухи які неднораз звучали по радіо:

*Ой, яка чудова українська мова!
Де береться все це, звідкіля і як?
Є в ній ліс-лісочок, пуща, гай,
дїброва,
Бір, перелісок, чорноліс. Є іще й байрак.*

Як не подумати: Наша мова – яке багатство! І яка краса!

Хороше сказав Олександр Миколайович:

«Нас далеко чути, нас далеко видно».

Хай же «Дмуть вітри історії в наші паруси!»

Матч-реванш. Про легендарну перемогу з перших вуст

Рівно 70 років тому, 9 серпня 1942 року в окупованому Києві відбулася історична зустріч між німецькою командою «Flakelf» і українськими футболістами «Старт» (до складу входили гравці «Динамо»), в якому з рахунком 5-3 перемогла наша команда. Саме ця гра дістала назву «Матч смерті». Вона стала сюжетом для книжок і фільмів, події переказувались з вуст в уста, домислів більшало, а, згодом, і сам «Матч смерті» почав сприйматися лише як красива легенда чи «дитя радянської пропаганди». А що ж є насправді? Насправді є факти і живі свідки, точніше свідок.

Афіша першого матчу (1942 р.)

Безпосереднім свідком тих буремних подій, з яким мав змогу поспілкуватися кореспондент «КіЖ», є учасник київського підпілля, відомий громадський діяч та киевознавець Олег Петрович Ясинський. У підлітковому віці, він в окупованому місті власноруч розставляв прапорці на стадіоні, який тоді мав назву «Зеніт» (нині «Старт»), де відбувався славнозвісний матч-реванш.

– Цей стадіон я пам'ятаю ще відтоді, як його почали будувати, приблизно з 37-го року. На вулиці Керосинній, 24 (нині вул. Шолуденка, 28/4) до війни, ще недобудований, він мав назву «Снайпер» і знаходився у власності оборонного заводу № 308. За німців він називався «Зеніт». Після звільнення Києва він носив назву «Суднобудівник», потім – «Авангард» і, зрештою, отримав назву – «Старт», яку має й донині.

Як розповідає Олег Петрович, життя киян в окупованому місті повністю регламентувалося наказами. Їх порушення у більшості випадків каралося смертю. Мешканці Києва не мали доступу до інформації та вели напівголодне існування. Футболісти не були винятком.

– Усе населення Києва від початку окупації жвиало хліб дуже низької якості. Це були кукурудзяні качани, каштан, висівки і трохи

Олег Петрович Ясинський

борошна. Німці ж отримували хліб якісний. Він випікався на заводі № 1, розташованому на вулиці Дегтярівська 19, де й працювали футболісти. Там і було зібрано команду. Спочатку вона називалася «Хлібозавод-1», а потім назву змінили на «Старт». Німці її називали команда «Brotfabrik». На заводі була їдальня, де видавався обід, але його лише умовно можна було назвати обідом.

На гру прийшли одразу після роботи. У дні матчу працювали до обіду. Через три дні після першої зустрічі з німецькою командою «Flakelf» на них чекала зустріч повторна.

Перший матч «Старт» – «Flakelf» 6 серпня завершився з рахунком 5-1 на користь наших футболістів. Гра 9 серпня була реваншем. Реваншем, у якому німці мали відстояти спортивну честь. Реваншем, у якому на інший результат, ніж перемога німецької команди, окупанти не чекали.

– Німці прийшли на повторний матч з дудками, барабанами і гармоніками. Вони дуже переймалися і вболівали за свою команду. Кияни намагалися підтримати українських футболістів підбадьорливими вигуками.

Гра почалася атаками німецької команди, настільки стрімкими, що наш захист на це не очікував, і воротареві Трусевичу навіть доводилося з перших хвилин вступити в гру. Він кілька разів рятував команду від ймовірного гола. Через деякий час німці домоглися успіху – забили перший м'яч!.. У цей час на німецькій трибуні, здійснювався неймовірний галас. Нашим було дуже важко. Якщо в техніці вони перевершували німців, то фізично – явно поступалися.

Згодом гра почала вирівнюватися. А вже після перерви, при нічийному результаті Гончаренко Макар Михайлович забив два м'ячі, закріпивши повторну перемогу футболістів «Старту»! Очікування вболівальників німецької команди на перемогу не виправдалися. Вони

були розчаровані і роздратовані.

Багато часу минуло з тієї пори, що працює проти пам'яті, але забути гру Миколи Трусевича, гру в захисті Михайла Свиридовського й Олексія Клименка та гру в нападі Макара Гончаренка неможливо. Це були майстри своєї справи!

Олег Петрович був не просто свідком подій. Склалося так, що з футболістами «Старту» був знайомий особисто.

– Доля розпорядилася, що 1945 року я був прийнятий у київське юнацьке «Динамо». Туди набрали 15 осіб, серед яких був і я. У 1946 році юнацьке «Динамо» тренував Михайло Миколайович Свиридовський – капітан команди «Старт».

А з Макаром Гончаренком мене пов'язували дружні стосунки, ми не раз зустрічалися під час спільних виступів, присвячених київському «Динамо».

Після матчу футболістів заарештували. Проте не одразу. Останнім арештували Миколу Коротких. Він, як офіцер НКВС, загинув у застінках Гестапо. Кузьменко, Клименко, і Трусевич були розстріляні в концтаборі...

– У чому причина арешту українських футболістів? Документів по сьогоднішній день не знайдено. Ні в німецьких архівах, ні в радянських. Є тільки версії. Одна з найпоширеніших – крадіжка продуктів із хлібозаводу. Це брехня, що не має під собою ґрунту.

Чому? Я поясню. За крадіжку, проституцію, спекуляцію, кримінальні злочини арештувала українська поліція, чиє управління знаходилося на вулиці Короленка, 15. Усіх інших – політичних, комісарів, євреїв, політруків, партизанів-підпільників – заарештувало Гестапо.

18-го серпня, більше ніж через тиждень після матчу, футболістів на хлібозаводі заарештувало саме Гестапо. Їх відправили на Короленка, 33 в будівлю поліції безпеки СД. І тільки через 14 днів було вчинено допит і допроваджено їх до концтабору на Сирці. Цей факт свідчить про те, що футболісти ніяк не могли бути причетними ні до яких крадіжок.

Подальша доля футболістів також має багато версій. Одна з них – про переслідування та виклики на допити до НКВС після Війни...

І на цей закид у пана Олега є відповідь.

– Існує думка, що після Війни футболістів переслідува-

Так, були арешти. Лев Гундарев, який служив у поліції і кілька разів грав за команду «Старт», був відправлений до таборів. За співробітництво з окупантами засудили Георгія Швецова – тренера і засновника товариства «Рух». Засудили Георгія Тимофєєва за службу в поліції. Був засуджений Микола Голімбієвський. А те, що згодом їх викликали... Річ у тім, що Гамбурзька прокуратура почала своє розслідування матчу, тому направила запит комітету Держбезпеки до Москви, а ті, у свою чергу, переслали документи в Український комітет. І вони були змушені викликати футболістів, щоб дати відповідь Гамбурзькій прокуратурі. Ось і вся таємниця викликів. Ніхто їх не переслідував.

Чи можна називати цю гру «Матчем смерті»? Нехай кожен сам дасть відповідь на це запитання. Переможна гра була. Футболістів було заарештовано, а частину з них – розстріляно. Подальші ігри українців з німцями були заборонені.

«Старт» і «Flakelf» перед грою (1942 р.)

ли – це нісенітниця. Ніхто їх не переслідував. Хоча після визволення Києва резонанс матчу був настільки великий, що поширився не лише на території окупованої України, а навіть перетнув лінію фронту. Тому, природно, що контррозвідка СМЕРШ цікавилася футболістами. Кажуть – їх не вважали радянськими громадянами – це теж неправда.

– Я вважаю, що ця гра, як завершальна гра з німецькою командою «Flakelf» принесла поразку всім німецьким командам. Значить є версія, яку на 90% можна вважати обґрунтованою – що розпорядження про їх арешт видав київський штадткомісар Берндт, який взагалі був проти зустрічей німецьких та українських футболістів. Він змінив Рогауша, який був штадткомісаром Києва і дав дозвіл на проведення футбольного сезону. Берндт міг дати усне розпорядження про їхній арешт. Тоді ні папери, ні довідки не були б потрібні. Тобто усного розпорядження було цілком достатньо.

Кожен сам зробить висновки, але, з певністю можна сказати одне: футболісти здійснили подвиг. Подвиг, вкарбований у людську пам'ять та історію нашої держави. Вони – справжні герої.

О. Ясинський та М. Гончаренко (1987 р.)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Бабак (байбак) – великий гризун, зовні схожий на ховраха. Живе в степу в норах. Із ранньої осені і до весни спить. За народним повір'ям, весна починається саме тоді, коли вперше чути свист цієї тварини.

Бабизна (бабівщина) – майнова спадщина, що залишилася після баби.

Бабине літо (баболітник) – теплі дні на початку осені; павутиння, що літає цієї пори. З цим павутинням пов'язували початок жіночих робіт: прядіння, вишивання, в'язання. «Якщо перший день бабиного літа ясний, то і осінь буде тепла».

Бабинець – місце у православній церкві, де стоять жінки. Звичай стояти у церкві жінкам і чоловікам окремо зберігся подекуди і сьогодні. Жінки тримаються лівої сторони, а чоловіки – правої.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«Перший Спас – це проводи літа». І хоча спека ще докучає – літо потроху поступається осені. Маковея, Перший Медовий Спас на воді – ось і дочекались першого осіннього свята. Дай Боже, діджати і осені, і зими, а там знову весни. Якби при здоров'ї та добрі.

10 серпня – Смоленської ікони Божої Матері. Обходили поле, раділи, що Паликоп обійшов їхнє добро стороною. «Палій пале, а Смоленська смаже». Цього дня, як і попереднього, намагалися не звозити та й не скирдувати збіжжя. Біля кіп та стіжків розкладали, як обереги, шкаралупи зі святих крашанок. Якщо жнива видавалися пізніми (а в давнину вони «зсувалися» ближче до осені), цієї пори намагалися надолужити згаяне – дожати та докосити.

11 серпня – якщо цього дня «важкі» тумани – готуйте засіки для вівса та ячменю, буде добрий урожай.

12 серпня – Іоанна-воїна, Сили. «Жито, посіяне на Сили, родить сильно». Здавна цей

день вважають найкращим для сівби озимих культур. По щойно скошеній ниві качалися – сили набиралися.

13 серпня – заговорювали борону, щоб вона добре пригорнула на зиму висіяне зерно, «щоб і не вимокло, і не зимерзло, і вітрами не вивіялось».

14 серпня – Маковея, Перший Медовий Спас. Цього дня святити у церкві квіти, воду, мак, а сьогодні несуть і мед нового врожаю. Букети («маковійчики» або «маковейки») дівчата робили із чорнобривців, гвоздик, барвінку, васильків, жоржин, невеличких квітучих голівок соняшника, м'яти, чебрецю, любистку, петрових батогів, полину та деревію. Обов'язково тут був і мак. Після освячення цей букет клали за образами. Із чорнобривців та васильків робили відвар – купали хворих дітей. Якщо в дитини безсоння – під подушку клали голівку освяченого маку, і маковим зерном обсипали корів, які отелилися,

«щоб телят не було ніякої порчі». Сухі квіти з «маковійчиків» весною, на свято Благовіщення, дівчата влітали у свої коси – «щоб і голова не боліла, і волосся було пишним та не випало». Це свято ще називають Спасом на воді. Хворі на пропасницю купалися в річці, адже вода на Спаса вважається цілющою. Працювати у полі не годилося, а ось розвішувати по хаті вінки з цибулі, щоб повітря очищувалося – саме час. Такі ж вінки чіпляли на шії коням, коровам – щоб ті не хворіли. А ще випікали пісне печиво – «шулики». Їх зверху поливали медом, обсипали маком. Із меду та товченого маку випікали смачні «маковики». Починається Успенський піст – Спасівка, який триває два тижні і закінчується 28 серпня – в день Успіння Пресвятої Богородиці. Відлітають у вирій ранні птахи, бо вже «святий Спас приготував усього про запас: і дощу, і вітру, і холоду, і тепла».

15 серпня – Степан-сінокіс. Траву другого покосу – отаву,

чим скоріш зносять до господи, щоб її дощ не намочив. Плетьуть із квітів останні вінки, прикрашають ними оселю.

16 серпня – Антон-вихровий, Антоніна-вітряна. Дощі можуть початися серед білого дня без грому та блискавок. Якщо цього дня «вітри з крилами» – зима буде сніжна та дуже морозна. І хоча до зими ще довго – краще підготуватися до неї саме влітку.

ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР

10 серпня – Святих Прохора, Никанора, Тимона і Пармена. День янгола: **Никанор, Прохор, Остап**.

11 серпня – Святих Мучеників Калиника, Серафими. День янгола: **Серафим, Костянтин, Михайло, Богдан, Кузьма**.

12 серпня – Святих Сили і Силуана, Мученика Іоанна Воїна. День янгола: **Валентин, Максим, Лука**.

13 серпня – Святого Євдокима, Йосифа Аримафейського. День янгола: **Євдоким, Пелагея, Яким**.

14 серпня – винесення Чесного Хреста. Мучеників Макавеїв, матері їхньої Соломонії. Початок посту. День янгола: **Олександр, Антон, Гурій**.

15 серпня – перенесення мощів Святого апостола Стефана. День янгола: **Никодим, Василь, Степан**.

16 серпня – Преподобних Ісакія, Далмата і Февста. День янгола: **Соломія, Кузьма, Антін**.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

БАНК ПЕРШИЙ

АКЦІЯ
з 22.05.2012 р. по 31.08.2012 р.

21%
у Грн

8,5%
в Євро

9,5%
в Дол. США

Усі види банківських послуг. Ліцензія НБУ №140 від 20.10.2011 р.

ДЕПОЗИТНА АКЦІЯ

«ЩЕДРЕ ЛІТО»

м. Київ: вул. Дегтярівська, 48;
вул. Попудренка, 52; вул. Івана Франка, 40-6;
вул. О. Гончара, 35; вул. Лаврська, 9;
бул. Чоколовський, 30; бул. А.Ахматової, 3.

0-800-300-50-30
(дзвінки по Україні зі стаціонарних телефонів безкоштовно)

www.bankpershiy.com.ua

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші читачі та передплатники!

У продажу номери журналів «Музика», «Український театр», «Пам'ятки України», «Українська культура».

До вашої уваги! Попередньо були віддруковані спеціальні випуски журналу «Пам'ятки України», присвячені Національному історико-культурному заповідникові «Чигирин», Національному заповідникові «Софія Київська», історичному містиві Підгайці, Національному Києво-Печерському історико-культурному заповідникові. Де придбати випуски журналів ми розповімо вам за тел. (044) 498-23-64.

Надрукований ювілейний 1000-й випуск журналу «Українська культура». Редакція отримала від друкарні журнал «Українська культура» №6, журнал «Пам'ятки України» №7.

Готуються до друку чергові номери всіх журналів.

Всі журнали надійшли в продаж.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області і обласних центрів.

Також всі наші видання можна придбати в редакції.

Передплатники отримують журнали і газети своєчасно. Якщо передплачене вами видання надходить із затримкою – передзвоніть нам.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Будемо вдячні вам за пропозиції і зауваження щодо організації передплати і продажу наших видань.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Газета «Культура і життя»
№ 32 (4500), 10 серпня 2012 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударин – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Ольга Дарибогова – начальник Управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Лариса Лебедівна – завідувач сектору мовної політики; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв – начальник відділу музичного мистецтва Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Олена Череди́ченко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю Відділу забезпечення роботи Міністра; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник

генерального директора видавництва; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталія Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Алла Підлужна – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 3000

Ціна договірна